

**Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának
Polgármesteri Hivatala**

2351 Alsónémedi, Fő út 58.

Tel: 29/337-101, fax: 29/337-250

alsonemedi@upcmail.hu, www.alsonemedi.hu

Szám: 41- /2012.

ELŐTERJESZTÉS

Készült: A Képviselő-testület 2012. december 20-i rendkívüli ülésére

Tárgy: **Alsónémedi természeti értékeinek helyi védelméről szóló rendelet elfogadása**

Előterjesztő: dr. Percze Tünde jegyző

Tárgyalás: nyilvános ülés

zárt ülés

Elfogadás: egyszerű többség

minősített többség

Társadalmi egyeztetés:

Igen/ Nem

Tisztelt Képviselő-testület!

A korábbi testületi határozatban foglalt területekre elkészült a kezelési terv, kérésükre a helyi rendelet, mely társadalmi egyeztetésre lett bocsájtvva.

Érdemi javaslat nem érkezett. A tervezet úgy készült, hogy a későbbiekben alkalmas legyen kiegészítésre akár újabb természetvédelmi területet, akár természeti értéket kívánnak helyi védelem alá helyezni.

Kérem és javaslom a tervezet elfogadását.

Alsónémedi, 2012. december 17.

Vincze József
Polgármester

Az előterjesztés törvényes!

Dr. Percze Tünde
jegyző

ELŐZETES HATÁSVIZSGÁLATI LAP

Alsónémedi természeti értékeinek helyi védelméről .../2012. (.....) önkormányzati rendelet megalkotásához (a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 17. §-a alapján)

A tervezett jogszabály várható következményei, különösen:

1. Társadalmi hatások

A település természeti értékeinek, ritka növény és állatfajok védelme, lelőhelyének megóvása társadalmi érdek.

2. Gazdasági, költségvetési hatások

A védett terület fenntartásáról, természeti állapotának fejlesztéséről és őrzéséről az önkormányzat köteles gondoskodni. A feladat ellátására a környezetvédelmi alapon természetvédelmi alapot hozhat létre.

3. Környezeti hatások

A rendelet lehetővé teszi az eredeti élőhely típusok maradványainak megőrzését, különös tekintettel a vizes élőhelyekre és a homokbuckásra.

Biztosítja a területen található védett fajok állományainak fenntartását.

A védelemben vétel mellett lehetőséget kell biztosítani a megfelelő módon végzett kaszálásra és a hagyományos külterjes állattartás folytatására.

4. Egészségügyi hatások:

A rendelet hatályba lépésének egyézségre veszélyes hatása nincs, az ökológiai egyensúly fenntartása kedvező élettani hatásokkal bír.

5. Adminisztratív terheket befolyásoló hatások

A rendeletben foglaltak végrehajtása többlet adminisztrációt a védettség bejegyeztetése és annak folyamatos aktualizálása és a nyilvántartás vezetése tekintetében jelent. A hivatalban ennek személyi feltételei biztosítottak.

6. A jogszabály megalkotásának szükségessége, a jogalkotás elmaradásának várható következményei

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. 62. § (2) felhatalmazása alapján a természeti értékek helyi védelméről a képviselő-testület dönt. A védetté nyilvánítás elmaradása a természeti értékek pusztulását eredményezheti.

7. A jogszabály alkalmazáshoz szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek

A jogszabály alkalmazásához szükséges személyi, tárgyi feltételek a Hivatal keretén belül rendelkezésre állnak. Pénzügyi többletköltséget a helyi védettség tényének ingatlan-nyilvántartási bejegyeztetése, a táblák kihelyezése, a tulajdonosok értesítése jelent.

Ennek pénzügyi vonzata:

- Ingatlan-nyilvántartási bejegyeztetés: 6.600 Ft/122ingatlan, kb. 800.000 Ft
- Táblák kihelyezése: kb. 5.000 Ft/122 ingatlan kb. 600.000 Ft
- Postaköltség kb. 50.000 Ft

Összesen várhatóan közel 1.500.000 Ft, melyet az önkormányzat költségvetésében biztosítani kell, várhatóan már a 2013. évi költségvetést terheli.

T E R V E Z E T
Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának
...../2012. (.....) önkormányzati rendelete
Alsónémedi természeti értékeinek helyi védelméről

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva, helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 16. §-a és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés b, pontjában (továbbiakban: Tvt.) kapott felhatalmazás, valamint a Tvt. 62. § (2) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a helyi jelentőségű természeti értékeinek helyi védelméről az alábbi rendeletet alkotja:

I. fejezet
Általános rendelkezések

1. A rendelet célja

1.§.

(1) A kiemelt oltalmat igénylő földtani, víztani, növénytani, állattani, tájképi és kultúrtörténeti szempontból vagy más közérdekből védelemre érdemes helyi jelentőségű természeti területek és értékek körének megállapítása és azok védetté nyilvánítása abból a célból, hogy

a) jogi eszközöket biztosítson a természetvédelem helyi szintű szabályainak megállapításával a község területén található természeti területek és emlékek megőrzéséhez és fenntartható fejlesztéséhez,

b) elősegítse a helyi jelentőségű természeti területek és emlékek jellegzetességeinek, növény- és állatvilágának, földtani, víztani, valamint tájképi és kultúrtörténeti értékeinek megőrzését, kutatását, oktatási és ismeretterjesztési célú hasznosítását,

c) előmozdítsa a lakosság bevonását a helyi jelentőségű természeti területek és emlékek hatékony megőrzésébe és a széleskörű szemléletformálásba.

2. A rendelet hatálya

2. §

(1) Az e rendeletben meghatározott természetvédelmi szabályokat kell alkalmazni egyéb, a természet védelmét szabályozó országos hatályú jogszabályokban foglaltakon túlmenően Alsónémedi Nagyközség közigazgatási területén az országos védelem alatt nem álló és a jelen rendelet mellékleteiben felsorolt helyi védelemben részesített természeti területekre, emlékekre és védőterületeikre.

3. Alapfogalmak

3. §

(1) E rendelet alkalmazásában:

a) helyi jelentőségű védett természeti terület/emlék (TT és TE): a Képviselő-testület által rendeletben védetté nyilvánított helyi jelentőségű természetvédelmi terület és emlék.

b) védőövezet: a védett emlékek közvetlen közelében található azon terület vagy területek, amelyen bekövetkező változások, alapvetően és közvetlenül befolyásolják a védett érték állapotát. A védőövezet kijelölése, konkrét meghatározása a kezelési tervben történik.

c) természetvédelmi kezelés: a védett természeti emlékek felmérését, nyilvántartását, dokumentálását, megóvását, őrzését, fenntartását, bemutatását, helyreállítását célzó valamennyi tevékenység.

(2) A helyi jelentőségű természeti védelem fajtái:

- a) természetvédelmi terület
- b) természeti emlék

4. A helyi védelem irányítása

4. §

(1) A helyi védelem irányítása a Képviselő-testület hatáskörébe tartozik.

(2) A helyi védelem szakigazgatási, hatósági és szakhatósági feladatait a jegyző látja el.

(3) A helyi védelmi javaslatokhoz és fenntartási munkákhoz a helyi társadalmi szervezetek segítségét is igénybe kell venni.

II. fejezet

Védelembe vételi eljárás

5 Védetté nyilvánítás és a helyi védelem megszüntetése

5.§.

(1) A védetté nyilvánításról és annak megszüntetéséről a Képviselő-testület rendelettel dönt.

(2) Védelem alá helyezés vagy védelem megszüntetés bármely magánszemély, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kezdeményezésére, illetve hivatalból indulhat el. Az erre vonatkozó javaslatokat a jegyzőhöz kell benyújtani. A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a) a helyi jelentőségű természeti terület, emlék leírását, megnevezését,
- b) a pontos hely megjelölését (utca, házszám, helyrajzi szám),
- c) a helyszínrajzot és/vagy fényképfelvételt,
- d) a kezdeményezés indokolását.

(3) A védetté nyilvánítást, illetve a védelem megszüntetését megelőzően a kezdeményezőnek értékvizsgálatot (természeti emlékek felmérése) kell készíteni, amely során tisztázni kell, hogy a természeti terület vagy emlék helyi védelme indokolt-e, milyen intézkedések szükségesek a védelem céljának megvalósításához, a védelem ellátásához szükséges feltételek adottak-e.

(4) A védetté nyilvánítási eljárást a Tvt. 22-27. §-ban foglaltak szerint kell lefolytatni.

(5) A védetté nyilvánítás előkészítéséről, a képviselő-testület elé való terjesztéséről a jegyző gondoskodik.

(6) A helyi védelem alá helyezésről vagy védelem megszüntetéséről szóló rendeletet a helyben szokásos módon közzé kell tenni, továbbá írásban kell értesíteni:

- a) az érték tulajdonosát, valamint a tulajdoni lapon feltüntetett haszonélvezeti és egyéb jogosultságokkal rendelkezőket,
- b) a Dabasi Körzeti Földhivatalt,
- c) Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságot,
- d) a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőséget
- e) a KvVM Természetvédelmi Hivatalát,
- f) az érintett utak, vízfolyások, közművek üzemeltetőjét, kezelőjét,
- g) az építésügyi hatóságot
- h) a kezdeményezőt (aki a védelem alá helyezést indítványozta).

(7) A védett természeti területté vagy emlékké nyilvánítás tényének az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését a védettséget kimondó rendelet hatályba lépése után a jegyző, mint helyi természetvédelmi hatóság kezdeményezi. A bejegyzés esetleges elmaradása a védettség hatályát nem érinti.

6. A védett természeti területek és emlékek jelölése

6. §

(1) A védettség tényét táblákkal kell jelölni.

(2) A védelmet jelölő táblákat a védett természeti terület vagy emlék határánál, több helyrajzi számon lévő, de egybefüggő földterület esetében az egybefüggő terület úttal érintkező határánál kell elhelyezni.

(3) A védelmet jelölő táblán fel kell tüntetni:

- a) a védett természeti terület vagy emlék megnevezését,
- b) a védettség tényét („Természetvédelmi terület”, „Természeti emlék”)
- c) védelem alá helyezés idejét.

(4) Az (2) bekezdésben meghatározott táblák elkészíttetése, kihelyezése az Önkormányzat,-karbantartása a védett terület vagy emlék természetvédelmi kezelőjének feladata.

7. A védett természeti területek és emlékek nyilvántartása

7. §

(1) A helyi természeti védelem alatt álló területekről és emlékekről a jegyzőnek nyilvántartást kell vezetni, és gondoskodni kell a nyilvántartás folyamatos karbantartásáról. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- a) a védett természeti terület ill. emlék érték leírását, pontos helyét (helyrajzi szám), tulajdonosát, használóját,

- b) fényképet vagy helyszínrajzot,
- c) a védelem típusának megjelölését,
- d) a védelmet megállapító rendelet számát,
- e) a védett természeti terület ill. emlék védelmének indokainak rövid, szakszerű leírását,
- f) a védett természeti terület ill. emlék kezelőjét
- g) az ellenőrzések tapasztalatait és a megtett intézkedéseket.

8. A védett természeti területek és emlékek fenntartása, karbantartása

8. §

(1) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek megóvásáról, őrzéséről, fenntartásáról, helyreállításáról fő szabályként a tulajdonos (vagyonkezelő, használó) gondoskodik.

(2) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) köteles kártalanítás ellenében túrni a természetvédelmi hatóságnak a helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek oltalma, tudományos megismerése vagy bemutatása érdekében végzett tevékenységét.

(3) A tulajdonos (vagyonkezelő, használó) a szükséges mértékben köteles túrni, hogy a természetvédelmi hatóság a helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek oltalma, tudományos megismerése érdekében ingatlanát időszakosan használja.

(4) Ha a védelem érdekei megkövetelik, a természetvédelmi hatóság elrendelheti a helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek megóvására vonatkozó kötelezettség teljesítését.

III. fejezet

9. Általános természetvédelmi előírások

9.§.

(1) A helyi jelentőségű védett természeti területek illetve emlékek védelme érdekében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és vonatkozó egyéb országos jogszabályok előírásain túlmenően az alábbi szabályok betartása kötelező:

- a) tilos a tűzgyújtás, kivéve ha azt az illetékes hatóságok a természetvédelmi hatóság egyetértésével rendeli el;
- b) tilos a védett természeti területen a kezelési tervtől, valamint az érvényes hatósági engedélyektől eltérő, természetvédelmi célokkal össze nem egyeztethető tevékenységet folytatni, szemetelni, a területet más módon szennyezni, tiltott helyen tartózkodni,

(2) A természetvédelmi területekre és emlékekre vonatkozó egyéb előírások tekintetében a helyi jelentőségű természetvédelmi terület vagy emlék természetvédelmi kezelési tervében foglaltakat kell alkalmazni.

(3) Azon természeti területek és emlékek, amelyek vonatkozásában természetvédelmi kezelési terv nem készült, illetve a természetvédelmi kezelési tervben nem szabályozott kérdésekben a természet védelméről szóló 1996. LIII. törvény illetve vonatkozó egyéb országos hatályú jogszabály rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

10. A helyileg védett természeti területen és emlékeken végezhető beavatkozások

10.§.

(1) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek területén a természetvédelmi hatóság szakhatóságként működik közre a Tvt. 39 § (1) bekezdésben felsorolt esetekben.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek területén a természetvédelmi hatóság a kezelési tervvel ellentétes tevékenységhez engedélyt, szakhatósági hozzájárulást nem adhat.

(3) A jegyző korlátozhatja, felfüggesztheti, vagy megtilthatja a helyi jelentőségű védett természeti területeket, emlékeket és azok termőhelyét, védőövezetét károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységet. A határozat - a helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek, védőövezetük vagy termőhelyük közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetén - a jogorvoslatra tekintet nélkül azonnal végrehajthatónak nyilvánítható.

(4) A már meglévő, szabálytalanul létrehozott létesítményeket e rendelet hatályba lépését követő egy éven belül fel kell számolni.

11. A védett természeti területek és emlékek állapotának felülvizsgálata

11.§.

(1) Az Önkormányzat jogosult a védett természeti terület és emlék állapotára vonatkozóan tájékozódni, és ellenőrizni, hogy a terület tulajdonosa illetve, kezelője jelen rendelet és a kezelési terv alapján kezeli a természetvédelmi területet és értéket.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek állapotát és annak változásait folyamatosan figyelemmel kell kísérni. A folyamatosan végzett vizsgálat célja, hogy a község természeti értékeinek állapotáról és a védelem érdekében szükséges teendőkről a Képviselő-testület tagjai tájékozódhassanak, illetve a település lakosságát tájékoztassák.

(3) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek állapotának figyelemmel kísérése, ellenőrzése, illetve a kezelési terv 10 évenkénti felülvizsgálatának előkészítése a jegyző feladata.

(4) Az ellenőrzés tapasztalatait és a megtett intézkedéseket a 7. § (1) bekezdés szerinti nyilvántartásban jelölni kell.

IV. fejezet

Védelem alá vont területek, emlékek

12. Földterületek védelem alá helyezése

12.§.

(1) A képviselő-testület jelen rendelettel Természetvédelmi területként helyi védelem alá helyezi Alsónémedi külterületén lévő **1. sz. mellékletben** felsorolt földterületeket.

13.§

(1) A védelem alá helyezett területek részletes kezelési előírásait az **1. számú melléklet** szerinti kezelési kódok alapján az L-TEAM Bt. - dr. Hahn István okleveles biológus által 2012. szeptemberben elkészített természetvédelmi kezelési tervdokumentáció tartalmazza, mely e rendelet **2. számú mellékletét** képezi.

V. fejezet Vegyes rendelkezések

13. A védett természeti területek és emlékek kezelésének anyagi alapja

14. §

(1) A védett természeti területek és emlékek megóvását, őrzését, fenntartását, kezelését, valamint helyreállítását – a természetvédelmi hatósági jogkör gyakorlójának irányításával – a természetvédelmi terület vagy emlék tulajdonosa, kezelője látja el.

(2) Jelen rendeletben meghatározott, a rendes gazdálkodás körébe tartozó tevékenység anyagi fedezetét a természetvédelmi terület vagy emlék tulajdonosa, kezelője biztosítja. A rendes gazdálkodás körét meghaladó, a természet értékeinek megóvását szolgáló feladatok ellátásának anyagi fedezetét az Önkormányzat éves költségvetésében kell előirányozni.

(3) Az Önkormányzat a helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek fenntartásához az e célból meghirdetett pályázat útján hozzájárulhat. A hozzájárulás mértékét, a pályázat kiírásának, benyújtásának és elbírálásának rendjét évente, a tárgyévi költségvetéssel egyidejűleg kell meghatározni

(4) A természetvédelmi hatóság részéről kiszabott bírságokból befolyt összeget az érintett természeti terület vagy emlék kezelésére, fenntartására, helyreállítására kell fordítani.

15. §

(1) A jegyző a Tvt. 80. §-ban foglalt esetekben természetvédelmi bírságot szabhat ki, mely a környezetvédelmi alap bevételét képezi.

(2) A természetvédelmi bírság megfizetése nem mentesít a büntetőjogi, a szabálysértési, a kártérítési felelősség, valamint a tevékenység korlátozására, felfüggesztésére, tiltására, továbbá a helyreállításra vonatkozó kötelezettség teljesítése alól.

(2) Az okozott kár megtérítésére a Polgári Törvénykönyv megfelelő szabályai az irányadók.

14. A helyi emlékek megóvásának szerepe a közművelődésben és az oktatásban

16. §

- (1) A természeti területek és emlékek tudat- és erkölcsformáló hatásának elősegítésére szorgalmazni kell az erre vonatkozó ismeretek terjesztését a község oktatási, művelődési intézményeiben, társadalmi szervezetekben, egyesületekben.
- (2) Az önkormányzat képviselő-testülete elvárja a társadalmi szervezetektől, egyesületektől, az intézményektől, a község lakosságától, hogy segítsék elő a rendeletben megfogalmazott célok és feladatok megvalósítását.

15. Hatályba léptető rendelkezések

17. §

- (1) A helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek esetében, a tulajdonjog változásakor, sorrendben először a Magyar államot, illetve képviselőjében a nemzeti park igazgatóságot, majd az önkormányzatot illeti meg elővásárlási jog.
- (2) Önkormányzati tulajdonban lévő helyi jelentőségű védett természeti területek és emlékek a forgalomképtelen vagyontárgyak körébe tartoznak.
- (3) A rendelet 2012. december 31. napján lép hatályba.

Vincze József
Polgármester

Dr. Percze Tünde
jegyző

A rendelet kihirdetve:

Dr. Percze Tünde
Jegyző

1. számú melléklet

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0202/63	0,76	erdő	C
0202/68	0,22	szántó	A v. E
0202/69 (árok)	0,11	árok	C
0202/80	0,3863	szántó	E
0202/81	0,41	szántó	E
0202/82	0,13	szántó	E
0204/57 (árok)	0,51	árok	C
0204/58	0,09	szántó	E
0204/59	0,20	szántó	E
0204/60	0,13	szántó	E
0204/61	0,19	rét	A v. F
0204/62	0,19	rét	A v. F
0204/64	0,70	szántó	E
0204/65	0,41	rét	A
0204/66 a, b	0,68	szántó, rét	A
0204/67 (árok)	0,12	árok	C
0204/68	0,18	rét	A
0204/69	0,2833	szántó	E
0207/16	0,08	rét	A
0207/18	0,09	rét	A v. F
0207/21	0,21	rét	A v. F
0207/8	0,34	szántó	E
0234/24 a, b, c, d, f, g	30,87	szántó, legelő	A és M
0234/26	13,80	erdő községi mintatér	B
0234/27	8,51	erdő községi mintatér	B
0240/2	0,64	erdő	B
0240/3	0,13	erdő	B
0240/4	2,32	erdő	B
0240/5	1,11	erdő	B
0254	39,06	erdő	B
0259/2	0,31	szántó	E
0261/2	3,17	szántó	A v. E
0261/3	2,31	szántó	A v. E
0288/34,b	0,3295	szántó, rét	D

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0288/35	0,06	szántó	D
0288/36	0,39	szántó, rét	D
0288/37	0,89	rét	D
0288/38,b	0,71	szántó	D
0288/38,c	0,05	rét	D
0288/40,b	0,09	rét	D
0288/41,b	0,08	rét	D
0288/43,b	0,08	rét	D
0288/45,b	0,06	rét	D
0288/46,b	0,13	rét	D
0288/49,b	0,08	rét	D
0288/50,b	0,07	rét	D
0288/51,b	0,12	rét	D
0288/52,b	0,22	rét	D
0288/54,b	0,10	rét	D
0288/57,b	0,12	rét	D
0288/58,b	0,14	rét	D
0299	8,80	csatorna	C
0305/1	0,4410	erdő	F és C
0305/30	1,17	erdő	F
0305/51	0,86	erdő	F
0306,a (csatorna)	0,31	csatorna	C
0306,b (csatorna)	0,56	csatorna	C
0306,f (csatorna)	0,49	csatorna	C
0347/3 (csatorna)	0,73	csatorna	C
0352 (tőzegtelep)	3,16	kivett tőzegtelep	F és T
0353/1,b	0,13	rét	F
0354 (csatorna)	1,04	csatorna	C
0355/100 a, b	0,18	szántó, rét	E és F
0355/112 a, b	0,10	szántó, rét	E és F
0355/113	0,09	szántó	E és F
0355/114 a, b	0,1720	szántó, rét	E és F
0355/117	0,08	rét	E és F
0355/118 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/119 a, b	0,19	szántó, rét	E és F
0355/121 a, b	0,08	szántó, rét	E és F
0355/123 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/124 a, b	0,13	szántó, rét	E és F
0355/126	0,9510	szántó, rét	E és F
0355/131 a, b	0,18	szántó, rét	F
0355/4	0,18	rét	A és E
0355/5 a, b	0,4110	szántó, rét	E és F
0355/6 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/63 a, b	0,23	szántó, rét	E és F

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0355/64 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/7 a, b	0,24	szántó, rét	E és F
0355/70 a, b	0,21	szántó, rét	E és F
0355/87 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/90 a, b	0,13	szántó, rét	E és F
0355/95 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/96 a, b	0,12	szántó, rét	E és F
0355/97 a, b	0,14	szántó, rét	E és F
0355/98	0,07	szántó	E és F
0355/99 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0356 (tőzegtelep)	1,83	kivett tőzegtelep	C
0361 (tőzegtelep)	3,15	kivett tőzegtelep	C
0364/10,a	0,05	rét	A
0364/11,a	0,04	rét	A
0364/3	1,22	erdő	B és C
0364/36,b	0,20	árok	C
0364/4,a	0,08	rét	A
0364/5,a	0,06	rét	A
0364/6,a	0,06	rét	A
0364/66,c	0,45	rét	A
0364/67,c	0,31	rét	A
0364/68,c	0,31	rét	A
0364/69,c	0,32	rét	A
0364/7,a	0,06	rét	A
0364/70,a	0,15	rét	A
0364/70,c	0,35	rét	A
0364/71	0,92	rét	A v. F
0364/73 (csatorna)	0,70	csatorna	C
0364/8,a	0,06	rét	A
0364/9,a	0,05	rét	A
0365 (csatorna)	1,01	csatorna	C
0367 (csatorna)	0,55	csatorna	C
0375/6 (csatorna)	0,44	csatorna	C
0375/7	6,35	rét	F

A kódok magyarázata:

A - gyepfenntartás

B - özönfajok visszaszorítása

C - Tisztítás

D - Fa- és cserjeirtás

E - mezsgyefenntartás

F - beavatkozás mellőzése

2. számú melléklet

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVDOKUMENTÁCIÓ

ALSÓNÉMEDI NAGYKÖZSÉG HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEIRE

Tervkészítés időpontja: 2012.

A terv időtartama: 2012-2022

készítette az L-TEAM Bt.

szakértő: dr. Hahn István okleveles biológus, PhD
Élővilágvédelmi szakértői engedély száma: Sz-0029/2012

Solymár, 2012. szeptember

Cím: 2083 Solymár, Rókus u. 5. Tel/Fax.: 26/630-927 e-mail: istvan@hahn.hu, honlap: www.hahn.hu/l-team

TARTALOMJEGYZÉK

A.) MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ	16
1. Általános adatok	16
1.1. A tervezési terület azonosító adatai	16
1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése	17
1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok	17
1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások	20
2. A tervezési terület állapotának leírása.....	21
2.1. Környezeti elemek.....	21
2.1.1. Klíma	21
2.1.2. Hidrológia.....	22
2.1.3. Felszínalaktan.....	23
2.1.4. Talajtan	23
2.2. Élettelen természeti értékek.....	23
2.3. Biológiai jellemzők	23
2.3.1. A tervezési terület biogeográfiai jellemzése, ökológiai folyamatai	23
2.3.2. Élőhelyek.....	24
2.3.3. Növények	28
2.3.4. Állatvilág.....	28
2.4. Táj- és kultúrtörténeti adottságok.....	30
2.5. Oktatás, kutatás	31
2.6. Gazdálkodási jellemzők	32
3. Természetvédelmi kezelési célkitűzések meghatározása	32
B.) Részletes természetvédelmi kezelési terv	33
4.2. Részletes kezelési előírások	34
C.) Térképmellékletek.....	39
TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV	44

A.) MEGALAPOZÓ DOKUMENTÁCIÓ

1. Általános adatok

1.1. A tervezési terület azonosító adatai

a) Közigazgatási elhelyezkedése, kiterjedése/nagysága,

A tervezési terület több elszórt tömbben helyezkedik el Alsónémedi (Pest megye) külterületén, összesített kiterjedésük: 153,8415 ha.

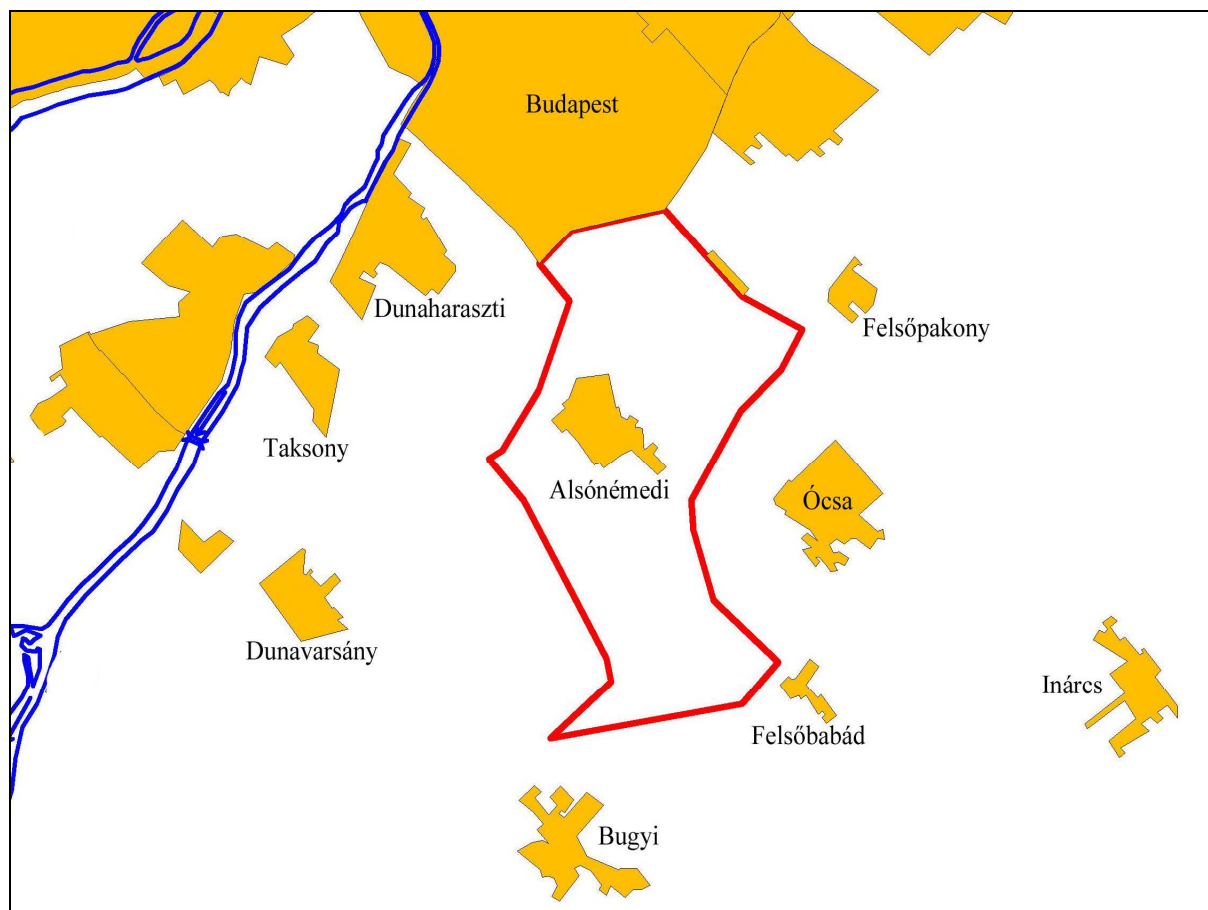
Azonosításra alkalmas név: Alsónémedi helyi jelentőségű természetvédelmi területek

Védett Természeti Területek Törzskönyve törzskönyvi száma:12/88TT/90

(Jelenleg nem szerepel a Védett Természeti Területek interneten elérhető törzskönyvében:

<http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=p1>)

A tervezési területek egésze Pest megyében, Alsónémedi nagyközség külterületén helyezkednek el.

1. ábra A térképvázlaton Alsónémedi és a szomszédos települések belterületei láthatóak, piros határvonal jelöli Alsónémedi közigazgatási határát.

b) Országos jelentőségű védett természeti terület esetében a védettségi kategóriája, a Védett Természeti Területek Törzskönyve szerinti törzskönyvi száma és a jogszabályban kijelölt természetvédelmi kezelésért felelős szerv megnevezése:

-

c) Működési területe szerint érintett nemzeti park igazgatóság:
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága

d) Tervezési területen illetékes természetvédelmi hatóság:
Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség

e) Tervezési területtel átfedő, európai közösségi jelentőségű, vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó terület megnevezése és sorszáma.
Nincsenek ilyenek.

1.2. A tervezési terület természetvédelmi rendeltetése

a) A természetvédelmi oltalom alatt álló terület természetvédelmi, tájvédelmi stb. rendeltetése:

-

b) A védetté nyilvánítási eljárás alatt álló területek esetében a tervezési terület természetvédelmi, tájvédelmi rendeltetése:

A védelem célja, hogy az arra érdemes területeken fenntartsa a jelenlegi fajgazdag természetes-természetközeli állapotot, amihez az kell, hogy az érintett területeken gazdasági és egyéb tevékenység csak a természetvédelem céljával összeegyeztethető módon folyhasson. A kezelési terv egyik funkciója hogy a természetvédelmi kezelő részéről kiszámítható kimenetelű döntések legyenek várhatóak. A helyi védelem alatt álló területek kiegészítik azokat a területeket, melyek ex lege lápnak minősülnek, ezért országos jelentőségű természetvédelmi területek.

c) Európai közösségi és egyéb nemzetközi kijelölésből származó rendeltetés:
A tervezési terület esetében nincs ilyen.

1.3. Ingatlan-nyilvántartási adatok

Az alábbi táblázatban szerepelnek azon ingatlanok adatai, melyekre a helyi védettség kiterjed. Mivel mindegyik Alsónémedi közigazgatási területén helyezkedik el, ezért a településnevet a helyrajzi számok oszlopában nem tüntettük fel külön.

Hrsz./alrészlet	terület (m ²)	művelési ág
0202/63	7 606	erdő
0202/68	2 227	szántó
0202/69 (árok)	1 141	árok
0202/80	3 863	szántó
0202/81	4 125	szántó
0202/82	1 324	szántó
0204/57 (árok)	5 083	árok
0204/58	928	szántó
0204/59	1 970	szántó
0204/60	1 275	szántó
0204/61	1 889	rét
0204/62	1 913	rét
0204/64	7 014	szántó

Hrsz./alrészlet	terület (m ²)	művelési ág
0204/65	4 056	rét
0204/66 a, b	6 829	szántó, rét
0204/67 (árok)	1 217	árok
0204/68	1 797	rét
0204/69	2 833	szántó
0207/16	783	rét
0207/18	910	rét
0207/21	2 106	rét
0207/8	3 389	szántó
0234/24 a, b, c, d, f, g	308 741	szántó, legelő
0234/26	138 013	erdő községi mintatér
0234/27	85 074	erdő községi mintatér
0240/2	6 363	erdő
0240/3	1 284	erdő
0240/4	23 180	erdő
0240/5	11 068	erdő
0254	390 638	erdő
0259/2	3 123	szántó
0261/2	31 696	szántó
0261/3	23 079	szántó
0288/34,b	3 295	szántó, rét
0288/35	632	szántó
0288/36	3 893	szántó, rét
0288/37	8 900	rét
0288/38,b	7 058	szántó
0288/38,c	493	rét
0288/40,b	907	rét
0288/41,b	848	rét
0288/43,b	842	rét
0288/45,b	603	rét
0288/46,b	1 263	rét
0288/49,b	799	rét
0288/50,b	674	rét
0288/51,b	1 191	rét
0288/52,b	2 248	rét
0288/54,b	957	rét
0288/57,b	1 210	rét
0288/58,b	1 425	rét
0299	88 031	csatorna
0305/1	4 410	erdő
0305/30	11 722	erdő
0305/51	8 575	erdő
0306,a (csatorna)	3 128	csatorna
0306,b (csatorna)	5 623	csatorna

Hrsz./alrészlet	terület (m ²)	művelési ág
0306,f (csatorna)	4 928	csatorna
0347/3 (csatorna)	7 291	csatorna
0352 (tőzegtelep)	31 601	kivett tőzegtelep
0353/1,b	1 331	rét
0354 (csatorna)	10 444	csatorna
0355/100 a, b	1 776	szántó, rét
0355/112 a, b	980	szántó, rét
0355/113	925	szántó
0355/114 a, b	1 720	szántó, rét
0355/117	800	rét
0355/118 a, b	928	szántó, rét
0355/119 a, b	1 936	szántó, rét
0355/121 a, b	837	szántó, rét
0355/123 a, b	930	szántó, rét
0355/124 a, b	1 258	szántó, rét
0355/126	9 510	szántó, rét
0355/131 a, b	1 751	szántó, rét
0355/4	1 846	rét
0355/5 a, b	4 110	szántó, rét
0355/6 a, b	2 598	szántó, rét
0355/63 a, b	2 321	szántó, rét
0355/64 a, b	2 619	szántó, rét
0355/7 a, b	2 404	szántó, rét
0355/70 a, b	2 119	szántó, rét
0355/87 a, b	2 586	szántó, rét
0355/90 a, b	1 311	szántó, rét
0355/95 a, b	861	szántó, rét
0355/96 a, b	1 181	szántó, rét
0355/97 a, b	1 384	szántó, rét
0355/98	744	szántó
0355/99 a, b	942	szántó, rét
0356 (tőzegtelep)	18 281	kivett tőzegtelep
0361 (tőzegtelep)	31 501	kivett tőzegtelep
0364/10,a	509	rét
0364/11,a	406	rét
0364/3	12 193	erdő
0364/36,b	1 969	árok
0364/4,a	803	rét
0364/5,a	601	rét
0364/6,a	591	rét
0364/66,c	4 486	rét
0364/67,c	3 067	rét
0364/68,c	3 130	rét
0364/69,c	3 196	rét

Hrsz./alrészlet	terület (m ²)	művelési ág
0364/7,a	581	rét
0364/70,a	1 523	rét
0364/70,c	3 487	rét
0364/71	9 210	rét
0364/73 (csatorna)	6 995	csatorna
0364/8,a	563	rét
0364/9,a	534	rét
0365 (csatorna)	10 125	csatorna
0367 (csatorna)	5 529	csatorna
0375/6 (csatorna)	4 414	csatorna
0375/7	63 488	rét

1. táblázat. Ingatlan-nyilvántartási adatok

1.4. A tervezési területre vonatkozó egyéb hatályos előírások

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

Településrendezési rendeletek, koncepciók, tervrajzok (megtekinthetők Alsónémedi honlapján www.alsonemedi.hu/static/rendeletek):

Településfejlesztési koncepció 2011.

Szabályozási terv és helyi építési szabályzat

Településszerkezeti terv

Belterületi szabályozás

Északi vállalkozói terület szabályozási terve

Alsónémedi településfejlesztési koncepciója - melléklet

Alsónémedi Környezetvédelmi programja - 2007. évi felülvizsgálat - 2009. évi felülvizsgálat

Helyi védettség megszüntetése

Egyes közterületek védett övezetté nyilvánítása

Az „Alsónémedi Turjánvidék Természetvédelmi Terület”-et az 1/1990. (I. 5.) számú tanácsrendelet helyezte megyei védelem alá. Az azóta eltelt húsz évben helyrajzszám változás történt, megváltozott a jogszabályi környezet, és az országos védettségűnek számító ex lege lápok katasztere is felülvizsgálaton esett át.

A hatásköri ütközések elkerülése miatt helyi jelentőségű természetvédelmi területek csak olyanok lehetnek, melyek nem esnek országos védelem hatálya alá. Az ex lege védett természeti területek (Alsónémedi területén ezek között lápok találhatók) az 1996. évi LIII. tv. a természet védelméről (Tvt.) alapján országos jelentőségűnek minősülnek. Ezért a helyi védett területek mintegy kiegészítik az országos jelentőségű területeket.

Bár nem egy kezelési terv témakörébe tartozik, de meg kell említeni hogy a jelenlegi szabályozás az összehangolást megnehezíti. Egyrészt nincs egyetlen kézben olyan naprakész (vagy legalábbis friss) adatbázis, ahonnan egyetlen, egyértelmű eredményt adó lekérdezéssel meg lehetne tudni az ex lege védett lápok elhelyezkedését. A helyrajzi számok egyeztetett listája sem minden esetben jelent megoldást, mert egy ingatlanon belül nem alrészlethez igazodó határvonalat is meg lehet a védett terület határaként.

A helyzetet a lápok esetében az is nehezíti, hogy A Tvt. 23. § (3) bekezdés alkalmazásában:

d) a lúp olyan földterület, amely tartósan vagy időszakosan víz hatásának kitett, illetőleg amelynek talaja időszakosan vízzel telített, és
 da) amelynek jelentős részén lápi életközösség, illetve lápi élő szervezetek találhatóak, vagy
 db) talaját változó kifejlődésű tőzegtartalom, illetve tőzgeképződési folyamatok jellemzik.
 A jogszabályban meghatározott kritériumok viszont olyanok, melyeknek a helyszínen történő megállapítása még szakemberek számára is problematikus lehet, ezért nem várható el hogy egy ingatlan tulajdonosa, bérlője vagy a tevékenységét ellenőrző hatóság vagy hivatal képviselője egyértelmű döntést tudjon hozni.

2. A tervezési terület állapotának leírása

2.1. Környezeti elemek

Alsónémedi régió-besorolása a „Magyarország kistájainak katasztere” (Dövényi 2010) alapján a következő:

Nagytáj (makrorégió):	1. Alföld
Középtáj (mezorégió):	1.1. Dunamenti-síkság
Kistáj (mikrorégió):	1.1.12. Pesti hordalékkúp-síkság

2.1.1. Klíma

Alsónémedi hazánk mérsékelt meleg, száraz klímakörzetében fekszik. A legtöbb csapadék a vegetációs periódus elején, május-júniusban van.

Az éghajlat sokéves adatai:

napfénytartam	2100-2150 óra/év
uralkodó szélirány	ÉNy-i
felhős és derült napok aránya	50-50%
évi középhőmérséklet	10-10,5°C
júliusi középhőmérséklet	21-22°C
januári középhőmérséklet	-2 – -3°C
évi közepes hőingadozás	23-24°C
a levegő relatív nedvességtartalmának átlaga	60-65%
a csapadék éves átlaga	500-550 mm
hótakarós napok száma	30-35

Az 1986-2005 közötti húsz évben a Budapest pestlőrinci állomáson mért éves csapadékösszegek és az évi középhőmérsékletek az alábbiak voltak:

	éves csapadékösszeg (mm)	évi középhőmérséklet (°C)
1986	416	10,3
1987	618	10,0
1988	537	10,7
1989	449	11,1
1990	466	11,5

1991	551	10,2
1992	385	11,7
1993	473	10,7
1994	456	12,1
1995	710	10,9
1996	527	9,9
1997	306	10,5
1998	716	11,0
1999	745	11,0
2000	397	12,3
2001	559	11,0
2002	519	11,9
2003	378	11,3
2004	589	10,8
2005	753	10,6

A minimális értéket 1997-ben mérték, akkor mindössze 306 mm csapadék hullott. Legtöbbet, 753 mm-t 2005-ben regisztrálták. A húsz év átlaga 527 mm volt, 130 mm-es szórással. Ezen utóbbi magas érték is mutatja, hogy az egyes évek csapadékösszegei között óriási különbségek vannak.

Ugyanezen a mérőhelyen az évi középhőmérséklet értékek a következőképpen alakultak: A leghűvösebb 1996-ban volt, akkor mindössze 9,9°C volt az átlag. Legmelegebb a 2000-es év volt, 12,3°C-os átlaghőmérséklete. A húsz év átlagának átlaga 10,97°C volt, 0,67°C-os szórással.

Bár a jövőbeni időjárás előre nem látható, a klímaváltozás kedvezőtlen hatásait előrevetítik a szakmai jelentések. Az ENSZ Kormányközi Klímaváltozási Bizottsága által kiadott jelentés szerint a Kárpát-medencében kevesebb, az Atlanti-óceán európai partvidékén viszont több csapadék hull a mostaninál a következő évtizedekben.

Az időjárási egyenetlenségek megtapasztalhatók voltak a közelmúltban: 2010-ben rendkívül sok csapadék esett és még 2011 elején is sok földterület víz alatt állt. 2011 száraz volt, a 2012-es évben pedig szokatlan hőség és aszály sújtotta a környéket.

2.1.2. Hidrológia

A tervezési területeken átmenő, állandónak tekinthető állóvizek és vízfolyások nincsenek. Egyes helyi jelentőségű védett területek közvetlen közelében állandó víztestek találhatóak, ezek mind mesterségesek. Ilyenek a Duna-Tisza csatorna, a XXX. sz. csatorna, és a kavicsbánya-tavak (utóbbiak egy része Alsónémedi közigazgatási határán kívül, de ahhoz közel található).

Az Ócsa-dabasi turjánvidék felszíne mintegy 10 000 éve alakult ki, amikor az Alföldön vándorló Duna lefolyástalan medermaradványokat hagyott maga után. A környező löszös-homokos hátságokról ezekbe szivárgó víz mozaikos élőhelyet hozott létre: a mélyebb, pangóvízes területeken lápok alakultak ki, melyekben tőzegképződés is folyt, a kissé kiemelkedő, homokbuckás területeken homoki gyepek és erdők telepedtek meg. Az átmeneti zónákban láprétek és kiszáradó láprétek voltak. 1929-ben készült el a Duna-völgyi főcsatorna és mellékcsatorna-rendszere, ezzel megkezdődött a terület lecsapolása. Ennek

eredményeképpen a száraz években a talajban halmozott vízdeficit alakult ki, mindehhez hozzájárult a térségben létesített számos öntöző kút. Így ördögi kör alakult ki, mert minél kevesebb a talajban a víz, a gazdák annál inkább szivattyúznak.

2.1.3. Felszínalaktan

A védett terület olyan, északnyugat-délkeleti irányba rendeződött akkumulációs képződmények által közrefogott lapos medencében fekszik, amely a pleisztocén idején aktív Duna-meder lehetett. A relief-energiája kicsi, a védett területen belül mindössze 3 m a térszínkülönbség. 2-3 km-en belül, elsősorban délnyugati irányban - vannak magasabb homokdombok is. Vannak olyan csatornák, melyeknek alja és a kiásott talajból képződött párhuzamos töltés teteje közötti magasságkülönbség eléri a másfél-két métert. Ezeken a helyeken sajátos növényegyüttesek alakultak ki: nedvességigényes és szárazságtűrő fajok élnek fél méterre egymástól.

2.1.4. Talajtan

A kavicsaljazaton a magasabb térszíneken homoktalajok találhatóak, alacsonyabb térszíneken a lápi környezetben tőzegtartalmú talajok alakultak ki. A kiszáradó láprétek feletti zónában a felszínen sokfelé enyhe szikesedés figyelhető meg, a botanikus számára ezt legjobban a sziki cickafark (*Achillea asplenifolia*) és a bársonykeres (*Lotus siliculosus*) előfordulása jelzi. Erősebben szikesedő foltok a területen nincsenek. A talajok szemcseösszetétele olyan, hogy kapilláris vízemelő képességük csekély.

2.2. Élettelen természeti értékek

A tervezési területen a természetvédelmi kezelést befolyásoló földtani, felszínalaktani értékek, barlangok nem fordulnak elő.

2.3. Biológiai jellemzők

2.3.1. A tervezési terület biogeográfiai jellemzése, ökológiai folyamatai

A tervezési terület (és az ex lege lápok) a Turjánvidék egykor sokkal nagyobb vizes élőhelyeinek maradványai. A Dunamenti-síkság növényföldrajzilag túlnyomó részben a Mezőföld (Colocense) flórajárásba tartozik. A síkság keleti széléin, a Turjánvidéken a tőzegképző szukcesszió társulásain át halad a feltöltődés a vízi növényzettől szintén a tölgy-kőris-szil ligetig. A nyílt vizes morotvák békaliliomban (*Hottonia palustris*) gazdag nagyhínárjától indul. Nagy területeket borítanak a feltöltődés következő lépcsőjeként az üde láprétek társulásai. A szittyós láprét a legnedvesebb, talajában még mozog a víz, tőzege kevesebb, sötétzöld színéről messziről felismerhető. A tömött gyepű csátés láprét termeli a legtöbb tőzeget, rajta lépteink nyomán megjelenik a víz és a talajban remeg a tőzeg. Jellemző faja a kormos csáté (*Schoenus nigricans*). Színpompás virágai a fehér zászpa (*Veratrum album*), nőszirmok (*Iris sibirica*, *I. spuria*) és különböző orchideák (*Orchis laxiflora* ssp. *palustris*, *O. incarnata*, *O. coriophora*). A kaszálás tartja fenn a nagy kiterjedésű, vízben szegényebb talajú, kiszáradó lápréteket Nedves típusaiból - de főleg a zombékosokból - alakultak a fűzlápok fajban szegény állományai. Ma már keveset láthatunk, mert átalakultak a további feltöltődés során égeres láperdővé, ill. tölgykőris-szil ligetté. Az

égeres láperdők uralkodó fája a mézgás éger. Állandó kísérője, a délkelet-európai magyar kőris (*Fraxinus angustifolia ssp. pannonica*). A cserjeszintben kutyabenge (*Frangula alnus*), kányabangita (*Viburnum opulus*), fekete bodza (*Sambucus nigra*).

2.3.2. Élőhelyek

A terület élővilágát két rövid távú, akár évről-évre változó tényező is jelentősen befolyásolja. Ezek közül az egyik az időjárás, pontosabban nagyjából a csapadék mennyisége, kisebb részben a hőmérséklet. 2010-ben extrém sok csapadék hullott, és olyan területek is víz alá kerültek, melyek az utóbbi időben jellemzően szárazföldek voltak. Az őszi esőzések után felgyülemlett víz egy része megmaradt egészen 2011 nyár elejéig. Az így kialakult tavakban vízi növényzet nőtt fel – a talajban ott vannak ezek szaporítóképletei is, csak száraz években nem hajtanak ki. A tartós vízborítás másik hatása az, hogy megakadályozza azt, hogy az időnként elárasztott területeken valódi szárazföldi fajokból álló erdőállományok alakuljanak ki (a tartós vízborítást az éger képes elviselni). A Sárkány-tó fáiak egy része nem élte túl ezt a tartós vízborítást. 2011 száraz év volt, 2012-ben pedig a nyári időszakban hulló kevés csapadékhoz moh hosszú kánikula is társult. Ezért sok helyszín 2011-ben és 2012-ben egészen más képet mutatott.

A másik befolyásoló tényező a területhasználat. Alsónémedi külterületei (a védett területek is) jellemzően mezőgazdasági művelés alatt állnak. Szántók, kapás kultúrák, kaszálók, legelők egyaránt megtalálhatók. Ezek egy részét minden évben művelik, de vannak olyan területek is, melyek esetében egy vagy több éven keresztül kimaradnak a művelésből. Ezeken természetes növényzeti változások indulnak meg. Természetvédelmi szempontból ez kedvezőnek tekinthető, mert a művelésből időlegesen kimaradó területek növelik az élőhelyek változatosságát, de megvan annak a veszélye is hogy ideiglenesen özönfajok szaporodhatnak el rajtuk (zöld juhar, parlagfű, selyemkóró, magas aranyvessző).

A tervezési terület össz-kiterjedése kicsi, de többféle élőhelytípus, valamint ezek átmenetei figyelhetők meg rajta. Az élőhelyeket az Á-NÉR 2011 kategóriarendszerébe sorolva adjuk meg.

Á- NÉR 2011 besorolás és kód: Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)

Általános jellemzés:

Magas termetű, nagy versenyképességű növények akár 2-3 m magas sűrű állományai. Bennük egy vagy két gyengébben kifejlett alsóbb szintet találunk, amelyek a domináns fajok nagy versenyképessége miatt többnyire fajszegények. Ezen élőhelytípusban főleg olyan fajok élnek, amelyek a vegetációs periódusnak egy viszonylag rövid részét vizes fázisban töltik, míg a hosszabb részét egy átmeneti és egy parti fázisban. A vizes fázisban a nádas állományokba gyakran behatolhatnak a lebegőhínár fajok. Általában olyan tápanyagban gazdag talajokon alakulnak ki, amelyekben a szerves anyagok lebomlása a vízelárasztás következtében akadályozott, így elsősorban az álló- és lassú folyású vizek mentén, folyók hullámterein és a tavak feltöltődési zónájában. A nádasok rendkívül fontos védő és szűrő szerepet játszanak a vizek és a szárazföld határán, védik a partot a vízeróziótól, egyben a vizet védik a partról befolyó szennyező anyagoktól. A nádas területek széli részein többnyire erős gyomosodás figyelhető meg. Hosszan határos mezőgazdasági területekkel, ahova a rendszeres talajművelés elmaradásával be is nyomul. Állományalkotó faja a nád (*Phragmites australis*), mellette keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*), széleslevelű gyékény (*Typha latifolia*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), mocsári nőzirom (*Iris pseudacorus*), fekete nadálytő (*Symphytum officinale*), hamvas szeder (*Rubus caesius* agg.), közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), torzszakabogárka (*Ranunculus sceleratus*), komló (*Humulus lupulus*),

nagy csalán (*Urtica dioica*) található. A nádas állományok szegélyében a fűzlápok fás fafajai is megtalálhatók.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: Égerlápok és égeres mocsárerdők (J2)

Általános jellemzés:

Az égeres-kőrises erdők területe körülbelül néhány hektár, de ezeknek is csak kis hányada olyan ami tipikusan láperdei jellegű égeres állomány. A rendszeresen vízzel borított területen lábas égerek találhatóak, a szárazabb peremi részeken pedig magyar és magas kőrisesek alkotják a lombkoronát. A fák többségét kőrisesek alkotják, közöttük öreg fehér fűzek (*Salix alba*) találhatóak. Előfordul még szürke- és nemesnyár (*Populus canescens* és *P. x euramericana*) is, de megjelenik a zöld juhar (*Acer negundo*) és a közönséges dió (*Juglans regia*) is. A mélyebb részeken kialakult kis tavacsok vízében sárga nőszirm (*Iris pseudacorus*), a széleslevelű békakorsó (*Sium latifolium*), a mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*), sások (*Carex elata*, *C. acutiformis*, *C. riparia*) nő. Az erdőszegélyekben cserjés található, a nedvesebb részeken elsősorban a kutyabenge (*Frangula alnus*) és kányabangita (*Viburnum opulus*), a Szárazabb részeken veresgyűrű som (*Cornus sanguinea*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*) és egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*) él.

Az égeres láperdők tartósan alacsony vízállás esetén – ideiglenesen vagy véglegesen – átalakulnak. A tartós vízborítást csak az éger tudja elviselni, mert ennek magvai vízben is csíráznak. A többi fásszárú faj csíranövényei csak szárazföldi körülmények között életképesek. Ha megtalálják életfeltételeiket, az égeres erdőben uralkodóvá a valódi szárazföldi fás növények. Jobb esetben a társulás szegélyéből benyomulnak a kőrisesek, kutyabenge, kányabangita, fűz- és nyár fajok, rosszabb esetben inváziós vagy gyomjellegű fajok veszik át a helyüket: zöld juhar, fekete bodza.

Az élőhelyet veszélyeztető tényezők ismertetése:

- A legfontosabb veszélyforrás a láperdő vízszintjének tartós csökkenése. Ennek következtében azok a fajok, melyeknek állandó nyílt vízfelületre van szükségük (pl. vízi gerinctelenek, tartós vagy rendszeres vízborítást igénylő növényfajok) eltűnhetnek a területről. A kiszáradt erdei tómederben megjelennek és tömegessé válnak a szárazföldi növényfajok. A kőris magvai jól csíráznak, és túlélőképességük is jó, a nyílt vízfelületek kivételével az erdő gyorsan elkőrisesedik.
- A megmaradt kis láperdő maradványfoltok a lakott területekhez közel vannak, emiatt folyamatos annak a veszélye, hogy akár néhány lakos is jelentős mennyiségű szemetet rakjon le.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: Fűz és nyírlápok (J1)

Általános jellemzés:

Társulástani szempontból nehezen besorolható, kis kiterjedésű maradvány állományok, többnyire égeres láperdővel érintkező helyzetben, illetve nádasok határán. Régebben nagyobb lehetett a kiterjedésük, erre utal néhány pusztulóban levő öreg fehér fűz a mezőgazdasági területek között. Tulajdonképpen mozaikosan előforduló fehér fűz (*Salix alba*) és hamvas fűz (*Salix cinerea*) alkotja a fás állományokat. Egy részük legalábbis időlegesen vízben áll. Megjelenésükben igen szép állományok, sok holt faanyaggal és a magassásosok higrofil fajaiival. Az igazi fűzlápokkal (*Calamagrosti-Salicetum cinereae*) nem azonosíthatók, egy részük esetleg valaha valóban fűzláp volt, csak degradálódott.

A fák között nád (*Phragmites australis*), mocsári nőszirom (*Iris pseudacorus*), fekete nadálytő (*Symphytum officinale*), közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), keskenylevelű gyékény (*Typha angustifolia*), torzsikaboglárka (*Ranunculus sceleratus*), komló (*Humulus lupulus*), nagy csalán (*Urtica dioica*) található.

Láprét-mocsárrét átmenetek:

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: Üde és nádasodó láprétek-rétlápok (D1) x alföldi mocsárrétek (D4)

Általános jellemzés:

Ez a vegetációtípus nem jelent önálló, korábban leírt növénytársulást ill. társulásokat. Alsónémedin azokon a helyeken találunk ilyen növényzetet, ahol régebbi kultúrhatások, illetve a jelenlegi területhasználat egyértelműen felismerhetők.

A mélyebben fekvő típus többnyire közvetlenül érintkezik a posványsásos magassárréttel. Ebben a fajok túlnyomó része megegyezik a posványsásos magassárrét (*Caricetum acutiformis-ripariae*) társulás fajaival, de megjelenésében - különösen nyáron - annál sokkal egységesebb. Megtalálható bennük a gyepes sédbúza (*Descampsia caespitosa*), emellett a tarackos tippán (*Agrostis alba*), néhol jellemző a pelyhes selyemperje (*Holcus lanatus*) és a kékperje (*Molinia coerulea*), a muharsás (*Carex panicea*), a borzas sás (*Carex hirta*). Enyhe szikesedést jelez a következő fajok előfordulása: sziki cickafark (*Achillea asplenifolia*), bársonykerép (*Lotus siliquosus*), réti sás (*Carex distans*), sziki szittyó (*Juncus gerardii*). Megjelennek már a kaszálórégi füvek is, mint a réti csenkesz (*Festuca pratensis*), rezgőfű (*Briza media*), Nedves években terem a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora ssp. palustris*) és a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*).

Ezen élőhelyeket általában kaszálóként hasznosítják.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: Homoki sztyepprétek (H5b)

A tervezési terület és környéke alapvetően homokos talajú, ezek nagy része mezőgazdasági hasznosítású terület. Kóhalma környékén fennmaradt egy olyan, enyhén buckás terület, melyen másodlagosan nyílt és zárt homoki gyepek alakultak ki. Ezek regenerációja – részben a nem eléggé sikeres fenyőtelepítésnek köszönhetően – a természetes homoki gyepek irányába halad. Kóhalma és az 5-ös út között egy sík lehelő található, melyen a rendszeres felszínbolygatás hatására jóval gyomosabb növényzet található. A homoki gyepeket a fásszárú özönfajok megtelepedése és elszaporodása fenyegeti. Keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) és kései meggy (*Prunus serotina*) egyaránt megtalálható.

A nyílt gyepek gyep jellemző homoki fajai: báránypirosító (*Alkanna tinctoria*), csikófark (*Ephedra distachya*), deres fényperje (*Koeleria glauca*), fényes sás (*Carex liparicarpos*), homoki árvalányhaj (*Stipa borysthenica*), homoki ternye (*Alyssum tortuosum*), közönséges napvirág (*Helianthemum ovatum*), méreggyilok (*Vincetoxicum hirundinaria*), naprózsa (*Fumana procumbens*), pézsmahagyma (*Allium moschatum*), pusztai kutyatej (*Euphorbia seguieriana*), szártalan csüdfű (*Astragalus exscapus*).

A zavartabb területeken a selyemkóró terjedése okozhatja a gyeppajok háttérbe szorulását. A legelőn a taposástűrő csillagpázsit (*Cynodon dactylon*) gyakori.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA)

Az Á-NÉR rendszerben ebbe a kategóriába tartoznak a jellegtelen, leromlott vizes vagy kiszáradó vizes élőhelyek, amelyek a természetközeli élőhelyi kategóriákba nem sorolhatók be, és

fásszárú növényzetet nem vagy alig tartalmaznak. Ide sorolják többek között a kiszáradt, elgyomosodott vagy másodlagos, regenerálódó magassásosok, a jellegtelen nádasok, a változó vízszintű vagy időnként kiszáradó holt medrekben, folyómedrekben és kubikgödörökben található jellegtelen mocsári közösségek, az ártéri és mocsári gyomnövényzet nedvesebb típusainak és a belvizes szántók másodlagos mocsarainak, nádasainak állományait is.

Alsónémedin az északnyugati irányfolyó egyik csatornája mentén (Kenderföldek) található nagyobb kiterjedésben ilyenek. Ebbe a kategóriába tartozik a csatorna- és árokhalózat növényzete is.

Fásszárú fajai: fehér fűz (*Salix alba*), zöld juhar (*Acer negundo*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), hamvas szeder (*Rubus caesius* agg.), közönséges dió (*Juglans regia*). Lágyszárúak: borzas fűzike (*Epilobium hirsutum*), borzas sás (*Carex hirta*), csomós ebír (*Dactylis glomerata*), erdei angyalgyökér (*Angelica sylvestris*), farkasalma (*Aristolochia clematitis*), fekete nadálytő (*Symphytum officinale*), felfutó komló (*Humulus lupulus*), kúszó boglárka (*Ranunculus repens*), lómenta (*Mentha longifolia*), martilapu (*Tussilago farfara*), meddő rozsnok (*Bromus sterilis*), mezei zsurló (*Equisetum arvense*), mocsári gólyahír (*Caltha palustris*), mocsári zsurló (*Equisetum palustre*), nád (*Phragmites australis*) nagy csalán (*Urtica dioica*), paszternák (*Pastinaca sativa*), réti fűzény (*Lythrum salicaria*), siskanád (*Calamagrostis epigeios*), sövényiszulák (*Calystegia sepium*), szürke aszat (*Cirsium canum*). Főként a szegélyeken sok inváziós magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) található.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)

A területek növényvilága alapvetően az éppen aktuális haszonnövényből és a hozzá kapcsolódó gyomfajokból áll. A mélyebb részeken nedves években – főleg az év elején – nedvességkedvelő vagy kifejezetten vízhez kötött növények is megjelenhetnek.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: – Ültetett erdei- és feketefenyvesek (S4)

Erdeifenyővel vagy feketefenyővel létesített többnyire elegyetlen, cserjeszint nélküli, száraz és laza talajokon álló, idősebb korban általában kiritkuló, ültetvényszerű állományok. A gyepszint a korábbi vegetáció maradványait őrizheti. A fenyők összesített elegyaránya 75% feletti. Ilyen erdőtípus található Kóhalma olyan területein, ahol alapvetően fenyők alkotják a telepített fás állományt. Mozaikos szerkezetű, a sikertelen megeredésű helyeken homokpuszta gyepek találhatóak bennük. Problematikus lehet a feketefenyő spontán terjedése.

Á-NÉR 2011 besorolás és kód: – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB)

Olyan puha fájú őshonos fajok uralta, erdei lágyszárúakban többnyire szegényes erdők gyűjtőcsoportja, amelyek más csoportba nem sorolhatók be biztosan. Mocsaras területek, lecsapolt lápok, korábbi erdős területeken kialakított gyepek, szántók felhagyása után, azok spontán erdősödésével alakulnak ki, de lehetnek – rendszerint hasonló területekre – telepített faállományok is. Leggyakoribb alkotóik fűz és nyár fajok. Minimális magassága 2 m, záródása 50%, minimális szélessége 5 m. A kemény fák aránya kevesebb mint 50%, az adventív fafajoké is kevesebb mint 50%. Ilyen erdőtípus található Kóhalma olyan területein, ahol alapvetően nyárfák alkotják a telepített fás állományt. Mozaikos szerkezetű, a sikertelen megeredésű helyeken homokpuszta gyepek találhatóak bennük.

2.3.3. Növények

A tervezési területen a terepbejárások során több védett növényfajt sikerült találni. A védett fajok számának értékelésekor figyelembe veendő, hogy ezt a számot a jellemzett terület flórájának változása mellett a védettség aktuális jogi helyzete, valamint a rendszertani besorolások aktuális elfogadott helyzete is befolyásolja. Kiemelendő még az itt megtalálható 4 nőszirmfaj, amelyből 3 védett. A következő táblázatban a területen élő kiemelt fajok védettségi és eszmei érték adatai szerepelnek. Az egyes fajokhoz tartozó egyes értékek időnként változnak, jelen táblázat a VM honlapja (www.termeszetvedelem.hu)alapján készült.

Magyar név	Tudományos név	Védettség	Eszmei érték (Ft)
csikófark	<i>Ephedra distachya</i>	FV	100 000
báránypirosító	<i>Alkanna tinctoria</i>	V	5 000
budai imola	<i>Centaurea sadleriana</i>	V	2 000
homoki árvalányhaj	<i>Stipa borysthena</i>	V	5 000
kornistárnics	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	V	10 000
pézsmahagyma	<i>Allium moschatum</i>	V	5 000
szártalan csüdfű	<i>Astragalus exscapus</i>	V	5 000

A fenti táblázatban felsorolt fajok mellett a helyi jelentőségű védett területeken is megjelenhetnek olyan fajok, melyek a velük határos országos jelentőségű védett területeken előfordulnak. Ezeket az alábbi táblázatban adjuk meg.

Magyar név	Tudományos név	Védettség	Eszmei érték (Ft)
fátyolos nőszirm	<i>Iris spuria</i>	V	10 000
hússzínű ujjaskosbor	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	V	10 000
kormos csáté	<i>Schoenus nigricans</i>	V	2 000
mocsári kosbor	<i>Orchis laxiflora ssp. palustris</i>	V	10 000
mocsári nőszőfű	<i>Epipactis palustris</i>	V	5 000
régi iszalag	<i>Clematis integrifolia</i>	V	2 000
szibériai nőszirm	<i>Iris sibirica</i>	V	10 000
szúnyoglábú bibircsvirág	<i>Gymnadenia conopsea</i>	V	5 000
tőzegpáfrány	<i>Thelypteris palustris</i>	V	5 000

Jelölések: FV-fokozottan védett, V-védett,

A védett fajok mellett előfordulnak özönfajok is a tervezési területen, szerencsére tömegessége nem nagy. Ilyenek a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*), a keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), a bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudo-acacia*) és kései meggy (*Prunus serotina*)

2.3.4. Állatvilág

A tervezési terület állatvilágáról arányát tekintve kevesebb információ áll rendelkezésre mint a növényekről. 2011-12-ben a Magyar Rovartani Társaság és az ELTE kutatói végeztek terepvizsgálatokat a területen. Ezek során előkerültek védett állatfajok is. Közülük a kiemelendő a homoki gyík (*Podarcis taurica*), amely a hazai nyakörvös gyíkfajok közül a második legkritikább, és a területen erős populációja él; a homoki gyalogcincér (*Dorcadion*

decipiens), melynek ez az egyik legészakibb előfordulási helye; és a karéjos keresztespók (*Argiope lobata*), amely a kiskunsági homokpuszták ritka, trópusi rokonságú lakója.

Alaposabb felméréssel valószínűleg további védett állatfajok kimutatására kerülhet sor. A fajokat az alábbi két táblázat sorolja fel.

Magyar név	Latin név	Érték (Ft)
éti csiga	<i>Helix pomatia</i>	2 000
szongáriai cselőpók	<i>Lycosa singoriensis</i>	10 000
karéjos keresztespók	<i>Argiope lobata</i>	2 000
imádkozó sáska	<i>Mantis religiosa</i>	2 000
sisakos sáska	<i>Acrida hungarica</i>	10 000
áttelelő sáska	<i>Aiolopus strepens</i>	2 000
homoki gyalogcincér	<i>Dorcadion decipiens</i>	2 000
nappali pávaszem	<i>Inachis io</i>	2 000
kardos lepke	<i>Iphiclides podalirius</i>	10 000
keserűgyökér-nappalibagoly	<i>Schinia cardui</i>	2 000
óriás-törösdarázs	<i>Megascolia maculata</i>	50 000
levelibéka	<i>Hyla arborea</i>	2 000
barna varangy	<i>Bufo bufo</i>	2 000
kecskebéka fajcsoport	<i>Rana esculenta fajcsoport</i>	2 000
homoki gyík	<i>Podarcis taurica</i>	10 000
fürge gyík	<i>Lacerta agilis</i>	10 000
zöld gyík	<i>Lacerta viridis</i>	10 000

A következő táblázatban madarak szerepelnek. Mivel ezek repülési távolsága nagy, ezért nem lehet előfordulásukat pontosan a tervezési területhez rendelni, de azokra akár időszakosan is berepülhetnek, még ha nem is ott fészkelnek.

Magyar név	Latin név	Védettségi kategória	Érték (Ft)
Barátposzáta	<i>Sylvia atricapilla</i>	védett	10 000
Barázdabillegető	<i>Motacilla alba</i>	védett	10 000
Barna rétihéja	<i>Circus aeruginosus</i>	védett	50 000
Búbos pacsirta	<i>Galerida cristata</i>	védett	10 000
búbos banka	<i>Upupa epops</i>	védett	50 000
Cigánycsuk	<i>Saxicola torquata</i>	védett	10 000
Csuszka	<i>Sitta europaea</i>	védett	10 000
Dolmányos varjú	<i>Corvus cornix</i>	nem védett	
Egerészölyv	<i>Buteo buteo</i>	védett	10 000
Énekes nádiposzáta	<i>Acrocephalus palustris</i>	védett	10 000
Erdei pinty	<i>Fringilla coelebs</i>	védett	10 000
Fekete harkály	<i>Dryocopus martius</i>	védett	50 000
Fekete rigó	<i>Turdus merula</i>	védett	10 000
Füsti fecske	<i>Hirundo rustica</i>	védett	10 000
Gyurgyalag	<i>Merops apiaster</i>	fokozottan védett	100 000
Hamvas küllő	<i>Picus canus</i>	védett	50 000
Házi rozsdafarkú	<i>Phoenicurus ochruros</i>	védett	10 000
Kakukk	<i>Cuculus canorus</i>	védett	10 000
Kék cinege	<i>Parus caeruleus</i>	védett	10 000
Kerti poszáta	<i>Sylvia borin</i>	védett	10 000
Kis tarkaharkály	<i>Dendrocopos minor</i>	védett	10 000
Mezei pacsirta	<i>Alauda arvensis</i>	védett	10 000
Mezei poszáta	<i>Sylvia communis</i>	védett	10 000

Mezei veréb	<i>Passer montanus</i>	védett	10 000
Molnárfecske	<i>Delichon urbica</i>	védett	10 000
Nádi tücsökmadár	<i>Locustella luscinioides</i>	védett	50 000
Nádirigó	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	védett	10 000
Nagy tarkaharkály	<i>Dendrocopos major</i>	védett	10 000
Örvös galamb	<i>Columba palumbus</i>	nem védett	
Sárgarigó	<i>Oriolus oriolus</i>	védett	10 000
Szarka	<i>Pica pica</i>	nem védett	
Szécinege	<i>Parus major</i>	védett	10 000
Tengelic	<i>Carduelis carduelis</i>	védett	10 000
tövisszűrő gébics	<i>Lanius collurio</i>	védett	10 000
Vadgerle	<i>Streptopelia turtur</i>	védett	10 000
vörös vércse	<i>Falco tinnunculus</i>	védett	10 000
Zöld küllő	<i>Picus viridis</i>	védett	50 000
Zöldike	<i>Carduelis chloris</i>	védett	10 000

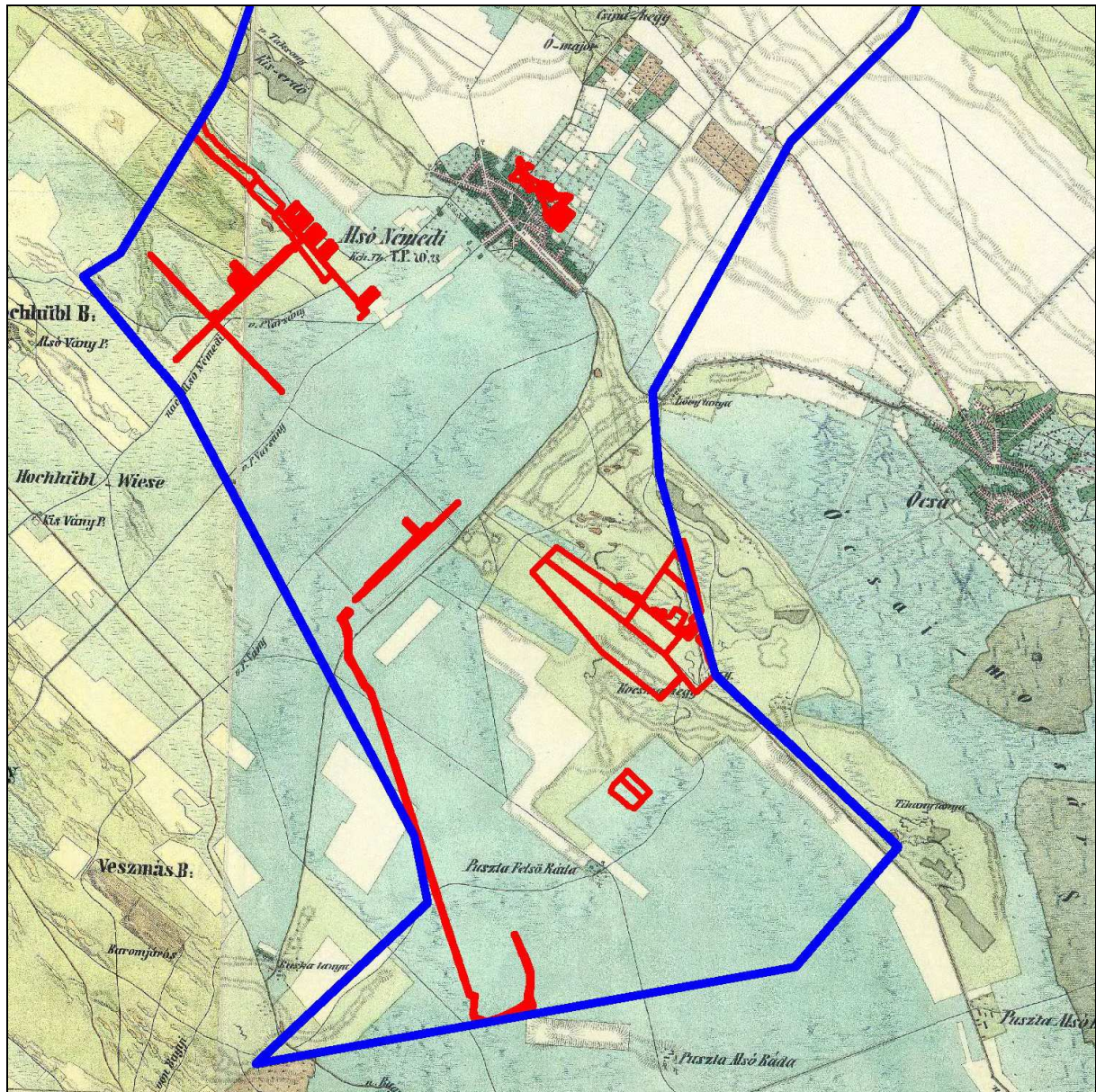
Külön kell megemlíteni egy fajt, melynek előfordulása egyelőre nem állítható teljes bizonyossággal, de ha valóban előfordul a területen, annak jelentős szakmai értéke van. Az állat igen rejtett életet él, megfigyelni, elfogni nagyon nehéz. A Kóhalma és az 5-ös út közötti degradált legelőn megfigyelhetők olyan túrások, melyek a földikutyára is jellemzőek. Emellett járatainak megbontása után is olyan eltömést tapasztaltunk, ami szintén ennek a fajnak a jellegzetessége. Ennek ellenére, amíg nem sikerül legalább egy példányt foglyul ejteni, nem állítható biztosan hogy a közvetett jelek földikutyára utalnak. Farkas János kisemlős-kutató 90%-ra teszi annak az esélyét, hogy nyugati földikutyá nyomai láthatók.

Magyar név	Latin név	Érték (F)
nyugati földikutyá	<i>Spalax leucodon</i>	500 000

Megemlítendő továbbá, hogy a Kóhalma és az 5-ös út közötti területről egykor ismert volt a rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*) előfordulása.

2.4. Táj- és kultúrtörténeti adottságok

Az I. katonai felmérés (1782-1785) idején készült térképen a jelenlegitől eltérő területhasználatot lehet látni. A települést körülvevő földterületeket legelőként, kaszálóként használták. Ettől eltérően szőlőt csak a településtől északkeleti irányban ábrázoltak.

A II. katonai felmérés (1819-1869) idején készült térképen jelentős nagyságú területeket jelöltek kékes színnel, melyeken időszakosan vízborítás lehetett. A Kóhalma nevű területen homokbuckákat ábrázoltak.

A második világháború idején készült térképen a településtől nyugatra és délre eső területeken több helyen szerepel az „időnkint nedves” jelölés. A XX. század közepére fejeződött be a csatornarendszer kiépítése, és ezzel a terület mesterséges „kiszárítása”.

2.5. Oktatás, kutatás

A tervezési területen eddig jelentős szervezett kutatómunka nem folyt. A Magyar Rovartani Társaság szervezésében megindult a terület állattani – elsősorban rovartani – kutatása. Terv készül a terület természeti értékeit bemutató tanösvény kialakítására.

2.6. Gazdálkodási jellemzők

A tervezési területen többféle gazdasági tevékenység folyik. Legfontosabb a mezőgazdaság, a tervezési területek egy részén vagy velük közvetlenül szomszédos ingatlanokon folyik zöldség és takarmány termesztés illetve legeltetés. Az intenzíven művelt mezőgazdasági területek esetében fontos a köztük meglévő mezsgyék fennmaradása. A Kóhalma egy részén nyár és fenyő ültetvények találhatók. Ezek erdőrészei láthatók az alábbi képen.

A tervezési területen a természetvédelmi kezelést befolyásoló vadászati és ipari tevékenység, turisztikai aktivitás nincsen. Kavicsbányák létesítésére vannak elképzelések, ez a területek élővilágára veszélyt jelent. A létesülő bányaterületek élőhelyet vesznek el illetve változnak meg (egyelőre nincs ismeret arról hogy milyen típusú rekultiváció történne a bányatavakkal). A közvetett veszély az, hogy a nyílt vízfelületek intenzív párolgása a környék amúgy is mélyebbre szállt talajvíz-szintjét tovább csökkentené.

3. Természetvédelmi kezelési célkitűzések meghatározása

3.1. Természeti értékek, területek, tájak

Az alsónémedi védett területek hajdani Turjánvidék egyik megmaradt darabjai. A helyi jelentőségű természetvédelmi területek kijelölésének és kezelésének célja:

- Az eredeti élőhelytípusok maradványainak megőrzése, különös tekintettel a vizes élőhelyekre és a homokbuckásra.

- A területen található védett fajok állományainak fenntartása. Ezzel párhuzamosan meg kell akadályozni az özönfajok terjedését.
- A természetvédelmi kezelés eszközeként felhasználva lehetőséget kell biztosítani a megfelelő módon végzett kaszálásra és a hagyományos külterjes állattartás folytatására.

3.2. Tervezési területhez kapcsolódó tevékenységek

Jelenlegi tudásunk és a kor lehetőségei mellett a gyepek fenntartására a legeltetés és a kaszálás alkalmazható. Természetvédelmi szempontból legelő állatként a nedves réteken ló szarvasmarha jöhet számításba, a magasabban fekvő száraz homokterületeken pedig a juhval történő legeltetés a megfelelő. A legeltetés előnye, hogy a legelés hatása (növényanyag fogyasztás és taposás) nem egyenletes, így fennmarad az élőhely mikromozaikossága, továbbá a gyeppen élő állatvilág is kevésbé károsodik, mint gépi kaszálás esetén. Reálisan a környéken rendelkezésre álló faj- és fajtaválaszték határozza meg a legelő állatok körét.

A legeltetéssel összehasonlítva, a kaszálás - különösen ha géppel történik és egyszerre nagy összefüggő területeket érint - az élőhelyet homogenizálja, mert mindent – leveleket, érőfélben levő magokat, különböző fejlettségű állatokat – egyszerre távolít el a területről. A kaszálás (beleértve a szárzúzást is) mellett szól, hogy a legelő állatok válogatnak, ezért meghagyják az elfásodó, szúrós, rossz ízű vagy kifejezetten mérgező fajokat, melyek tömeges felszaporodása kedvezőtlen lenne – ilyen folyamat például az erdők határának fokozatos kitolódása a gyepre, valamint fás állományok spontán felverődése a madarak és a szél által szállított magvak, termések által. Relatív előnye a kaszálásnak, hogy ha van a környéken alkalmas gépparkkal rendelkező gazdálkodó, a kaszálás könnyebben szervezhető, mint a legeltetés, utóbbinál nehezen oldható meg, hogy egy-egy időszak, vagy akár teljes év is kimaradjon, egy-egy őszi tisztító kaszálás elhagyása érdemi szervezést nem igényel.

Az erdőültetvényeken gyakorlati beavatkozásként évtizedekig csak a felszaporodó özönfajok eltávolítására vagy visszaszorítására lesz szükség.

A területen futó csatornarendszert úgy kell karbantartani, hogy ár- és belvízvédelmi funkcióját el tudja látni, de műtárgyak beépítésével vízvisszatartó képességgel is el kell látni, hogy a terület további szárazodását csökkenteni lehessen.

B.) Részletes természetvédelmi kezelési terv

4.1. Természetvédelmi stratégiák

A természetesség fenntartását vagy javítását úgy lehet elérni, hogy tekintetbe vesszük a természetes és az emberi hatásokat egyaránt. Mivel a tervezési terület mai képét alapvetően az emberi tevékenység alakította ki, a beavatkozások teljes mellőzése (azaz a terület magára hagyása) nem csak a gazdálkodást lehetetlenítené el, hanem alapvetően megváltoztatná a terület természeti képét. Még a legszárazabb buckatetőn is van annyi víz a talajban, hogy hosszabb-rövidebb idő alatt valamilyen fafajjal beerdősödjön – és közülük nagy szerepet játszanának az özönfajok. Ezért a beavatkozás mellőzése csak kevés esetben célravezető, valamilyen aktív kezeléssel fenn kell tartani a fátlan állapotot.

A természetvédelmi kezelés sarokpontja az elérendő célállapot meghatározása.

Ebben az esetben ez egy mezőgazdasági igényeket is kielégítő, mozaikos térszerkezetű, alapvetően fátlan termőhely-együttes.

Ennek érdekében az alábbi, 4.2.-ben részletezett kötelezettséget, korlátozásokat és tilalmakat kell alkalmazni:

- gyepfenntartás
- özönfajok visszaszorítása

- Tisztítás
- Fa- és cserjeirtás
- mezsgyefenntartás
- beavatkozás mellőzése

4.2. Részletes kezelési előírások

A következőkben ismertetjük és utána helyrajzi számokhoz rendeljük az egyes kezelési előírásokat. Ezekhez néhány előzetes megjegyzést teszünk.

- Vannak közöttük olyanok, melyek nem csak természetvédelmi szempontból fontosak, de más jogszabály (pl. földtörvény) is előírja őket.
- Vannak közöttük olyanok, melyek jelen állapotban értelmetlennek tűnnek – mint pl. annak előírása hogy egy szántóterületen ki kell vágni a fákat – de a kezelési terv nem a jelenre hanem minimum 10 évre szól, és ki kell terjednie olyan feltételes esetekre is, amikor valamilyen oknál fogva a tulajdonos/bérlő szándékai vagy lehetőségei megváltoznak egy terület használatával kapcsolatban.
- Ha egy korlátozás időponthoz kötődik - pl. kaszálások esetében – azt bizonyos mértékig rugalmasan kell értelmezni, hiszen az egyes évek időjárása jelen terv készülésekor előre nem látható módon változik. A természetes fajok magérlelése a haszonnövények éréséhez hasonlóan nem mindig ugyanakkor következik be.

A. Gyepfenntartás

Fenntartásuk kaszálással vagy legeltetéssel lehetséges, figyelembe véve a különböző életciklusú fajok igényeit. Ha egy gyepterületet tartósan legelőként hasznosítanak, szükséges a fászszerű növényzet felferődésének és megerősödésének megakadályozására. Az egyes gyepterületek és az erdő-gyep határon levő mezsgyék megtartandók.

Gépi kaszálás csak napközben, száraz, a gépek súlyát elbíró talajon történhet, a kaszálás a gyepfelszínt nem károsíthatja. A kaszálást végző gép nem követhet olyan útvonalat, mely a kaszálendő területen spirálisan befelé tart. Az útvonalnak a menekülő állatokat kiszorítva, belülről kifelé kell haladni. A kaszálást lassan, 4-5 km/órás haladási sebességgel kell végezni. A kaszálás során legalább 5-10 centiméteres tarlómagasságot kell hagyni. Az élőhelyek mozaikosságának fenntartásához, és hogy a kaszált területen élő állatfajok menedéket találhassanak, a kaszálást mozaikosan kell végezni, a területen mindig kell lenni 5-10 % kaszátlan gyepterületnek. Ezek helyét évente változtatni kell.

A kaszálás időpontja az időjárás és a védendő fajok kímélése érdekében július elejétől szeptember végéig változhat. Törekedni kell arra, hogy a tervezési terület egyes gyepterületeken a kaszálás időben minél inkább elhúzódnva, szakaszosan történjen.

A levágott növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül a területről le kell hordani. Erre az időtartamra a jövőbeni kezelési utasításokban és kezelési tervekben kettő hetet kell meghatározni.

A legeltetést a túllegeltetés és a taposási károk elkerülésére 2-3 ha/számosállat sűrűséggel, száraz talajon lehet végezni, alkalmas hozam esetén sarjú is legeltethető. Karám a területen még ideiglenes jelleggel sem létesíthető, a taposási károsítás elkerülésére a jószágokat helyben pihentetni, éjszakáztatni tilos.

B. Özönfajok visszaszorítása

A lágyszárú fajok megtelepedésekor még viszonylag egyszerűen megakadályozható tömeges elterjedésük évenkénti többszöri kaszálással, esetenként a megjelenő tövek kihúzásával. Kiterjedtebb, időse állományok kiirtása csak évenkénti többszöri kaszálással is néhány évet vehet

igénybe, amíg a növény földalatti tartalék tápanyagai kimerülnek. Ily módom viszont még az aranyvessző fajok is visszaszoríthatóak.

A fásszárú özönfajok (fehér akác, zöld juhar, ostorfa, bálványfa, kései meggy) kihúzással csak 1-2 éves koráig irtható, az idősebb példányok eltávolításához ágvágó illetve fűrész szükséges. Legnehezebben a bálványfa irtható, ami erőteljes sarjképzésének tulajdonítható. Ha a fát kivágják, gyökérzetéből igen sok sarj tör elő, ezért megfelelő utókezelés nélkül kiirtása nem lehetséges. Az utókezelés lehet mechanikus és vegyszeres. A mechanikus utókezelés során az előtörő, még nem elfásodott sarjakat le kell vágni vagy lábbal letaposni, nagyobb felületű sarjtelep esetén ha van rá lehetőség, ráhajtott állatokkal le kell taposztatni. Ezt addig kell ismételni, ameddig a sarjképződés megszűnik.

Természetvédelmi szempontból a vegyszeres irtás kerülendő, de előfordulhat hogy a mechanikus irtás nem vezet eredményre.

A vegyszerrel történő irtásának legelfogadottabb időpontja az őszi lombhullást megelőző, de még fagymentes időszak, amikor a növényen belül intenzívebb a lombozat felől a gyökerek irányába tartó anyagáramlás. A bálványfa esetében ez különösen fontos, mert ha a szer nem jut el a legtávolabbi gyökérágakhoz, akkor a növény intenzív sarjadással válaszol a beavatkozásra. A bálványfa esetén alkalmazott szerek közül nem annyira a szabadforgalmú és széles spektrumú gyomirtószerek használatát javasolják (pl. Medallon), hanem a sokkal specifikusabb hatásmechanizmusú és vásárlásához engedélyköteles Banvel-t (vagy ezzel ekvivalens hatóanyagú szereket).

A kijuttatás módja függ a növény méretétől.

Nagyobb faegyedek esetében (3-5 cm átmérőtől kezdve) leghatásosabb kezelés az injektálás, aminek során a törzsbe néhány darab 6-8-10 mm-nél nem vastagabb és mindössze 1-2 cm mély lyukat fúrnak és a szert abba injektálják. Az így keletkezett nyílást alkalmas anyaggal (kitt vagy kinyomópisztollyal kijuttatható szilikon) le kell zárni, hogy minél kevesebb szer párologhasson el és minél tovább hathasson a szer.

Alacsonyabb egyedek esetében a szer kijuttatható kenéssel a felső levelekre /vagy hajtáscsúcs környékére. Ez természetesen az első kezelések során a fiatalabb egyedekre, később pedig az utókezelések során a feltörekvő sarjakra használható módszer. Ebben az esetben tapadásfokozó és felszívódást elősegítő adalékanyagok használatára is szükség van. A kijuttatást nem szabad 20-25 foknál magasabb hőmérsékleten (a szer elgázosodásának veszélye) vagy szélben (elsodródás veszélye) végezni. A kezelések során a munka elvégzésének hatékonyabb ellenőrzése miatt szükséges a sarjkenéssel vagy pontpermetezéssel kijuttatott szerhez lassan lebomló és feltűnő színű festéket adagolni. Ugyancsak lehetséges a szilikonnal lezárt injektálásokat is feltűnő színnel lezárni.

Mindenféle kezelés után igen fontos az utókezelések kivitelezése. Az első kezelések elvileg jó hatásfokkal elvégezhetők, azonban pár hét múlva megindulhat egyes egyedek regenerálódása, vagy a kezelt egyed túlélése vagy gyökérsarjak megjelenése formájában. Javasolt ezért az első kezelés után pár hónappal az utókezelések elvégzése, mégpedig legalább kétszeri alkalommal.

C. Tisztítás

A területre került, önmagától természetes módon nem lebomló szemetet (műanyag, üveg, gumi, stb.) a területéről el kell szállítani. Az ilyen jellegű szemet nem csak esztétikailag káros, de csökkenti az árkok vízlevezető képességét, balesetveszélyes, kárt tehet munkagépekben.

D. Fa- és cserjeirtás

A terület művelési ágának megfelelően a legelő, rét területeket fátlan állapotban kell tartani. Néhány százalékos fás borítás nem ellentétes a természetvédelmi célokkal, de meg kell akadályozni a nagymértékű, 25%-ot meghaladó becserjésedést. A fásszárú növényzet kiirtását vagy gyérítését mechanikai úton kell végezni, vegyszeres kezelésre csak akkor kerülhet sor, ha

más módon nem biztosítható a cél elérése. A vegyszeres kezelést kizárólag kenéses technikával lehet végezni (a kezelés leírása az özönfajok visszaszorításánál található).

E. Mezőgyeftenntartás

A mezőgazdasági területeken az élővilág változatossága megőrzésének fontos szinterei a mezsgyék. Ezek beszántása, hulladéktárolóként történő használata, tilos.

F. Beavatkozás mellőzése

Ez a „beavatkozás” típus azt jelenti, hogy az érintett területen lehet hagyni érvényesülni a természetes folyamatokat, a kezelési terv 10 év múlva esedékes felülvizsgálatáig nincs szükség beavatkozásra.

A részletes kezelési előírások az alábbi táblázatban találhatók.

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0202/63	0,76	erdő	C
0202/68	0,22	szántó	A v. E
0202/69 (árok)	0,11	árok	C
0202/80	0,3863	szántó	E
0202/81	0,41	szántó	E
0202/82	0,13	szántó	E
0204/57 (árok)	0,51	árok	C
0204/58	0,09	szántó	E
0204/59	0,20	szántó	E
0204/60	0,13	szántó	E
0204/61	0,19	rét	A v. F
0204/62	0,19	rét	A v. F
0204/64	0,70	szántó	E
0204/65	0,41	rét	A
0204/66 a, b	0,68	szántó, rét	A
0204/67 (árok)	0,12	árok	C
0204/68	0,18	rét	A
0204/69	0,2833	szántó	E
0207/16	0,08	rét	A
0207/18	0,09	rét	A v. F
0207/21	0,21	rét	A v. F
0207/8	0,34	szántó	E
0234/24 a, b, c, d, f, g	30,87	szántó, legelő	A és M
0234/26	13,80	erdő községi mintatér	B
0234/27	8,51	erdő községi mintatér	B
0240/2	0,64	erdő	B
0240/3	0,13	erdő	B
0240/4	2,32	erdő	B
0240/5	1,11	erdő	B
0254	39,06	erdő	B
0259/2	0,31	szántó	E
0261/2	3,17	szántó	A v. E

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0261/3	2,31	szántó	A v. E
0288/34,b	0,3295	szántó, rét	D
0288/35	0,06	szántó	D
0288/36	0,39	szántó, rét	D
0288/37	0,89	rét	D
0288/38,b	0,71	szántó	D
0288/38,c	0,05	rét	D
0288/40,b	0,09	rét	D
0288/41,b	0,08	rét	D
0288/43,b	0,08	rét	D
0288/45,b	0,06	rét	D
0288/46,b	0,13	rét	D
0288/49,b	0,08	rét	D
0288/50,b	0,07	rét	D
0288/51,b	0,12	rét	D
0288/52,b	0,22	rét	D
0288/54,b	0,10	rét	D
0288/57,b	0,12	rét	D
0288/58,b	0,14	rét	D
0299	8,80	csatorna	C
0305/1	0,4410	erdő	F és C
0305/30	1,17	erdő	F
0305/51	0,86	erdő	F
0306,a (csatorna)	0,31	csatorna	C
0306,b (csatorna)	0,56	csatorna	C
0306,f (csatorna)	0,49	csatorna	C
0347/3 (csatorna)	0,73	csatorna	C
0352 (tőzegtelep)	3,16	kivett tőzegtelep	F és T
0353/1,b	0,13	rét	F
0354 (csatorna)	1,04	csatorna	C
0355/100 a, b	0,18	szántó, rét	E és F
0355/112 a, b	0,10	szántó, rét	E és F
0355/113	0,09	szántó	E és F
0355/114 a, b	0,1720	szántó, rét	E és F
0355/117	0,08	rét	E és F
0355/118 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/119 a, b	0,19	szántó, rét	E és F
0355/121 a, b	0,08	szántó, rét	E és F
0355/123 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/124 a, b	0,13	szántó, rét	E és F
0355/126	0,9510	szántó, rét	E és F
0355/131 a, b	0,18	szántó, rét	F
0355/4	0,18	rét	A és E
0355/5 a, b	0,4110	szántó, rét	E és F

Hrsz./alrészlet	terület (ha)	művelési ág	Kezelés kód
0355/6 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/63 a, b	0,23	szántó, rét	E és F
0355/64 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/7 a, b	0,24	szántó, rét	E és F
0355/70 a, b	0,21	szántó, rét	E és F
0355/87 a, b	0,26	szántó, rét	E és F
0355/90 a, b	0,13	szántó, rét	E és F
0355/95 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0355/96 a, b	0,12	szántó, rét	E és F
0355/97 a, b	0,14	szántó, rét	E és F
0355/98	0,07	szántó	E és F
0355/99 a, b	0,09	szántó, rét	E és F
0356 (tőzegtelep)	1,83	kivett tőzegtelep	C
0361 (tőzegtelep)	3,15	kivett tőzegtelep	C
0364/10,a	0,05	rét	A
0364/11,a	0,04	rét	A
0364/3	1,22	erdő	B és C
0364/36,b	0,20	árok	C
0364/4,a	0,08	rét	A
0364/5,a	0,06	rét	A
0364/6,a	0,06	rét	A
0364/66,c	0,45	rét	A
0364/67,c	0,31	rét	A
0364/68,c	0,31	rét	A
0364/69,c	0,32	rét	A
0364/7,a	0,06	rét	A
0364/70,a	0,15	rét	A
0364/70,c	0,35	rét	A
0364/71	0,92	rét	A v. F
0364/73 (csatorna)	0,70	csatorna	C
0364/8,a	0,06	rét	A
0364/9,a	0,05	rét	A
0365 (csatorna)	1,01	csatorna	C
0367 (csatorna)	0,55	csatorna	C
0375/6 (csatorna)	0,44	csatorna	C
0375/7	6,35	rét	F

A kódok magyarázata:

A - gyepfenntartás

B - özönfajok visszaszorítása

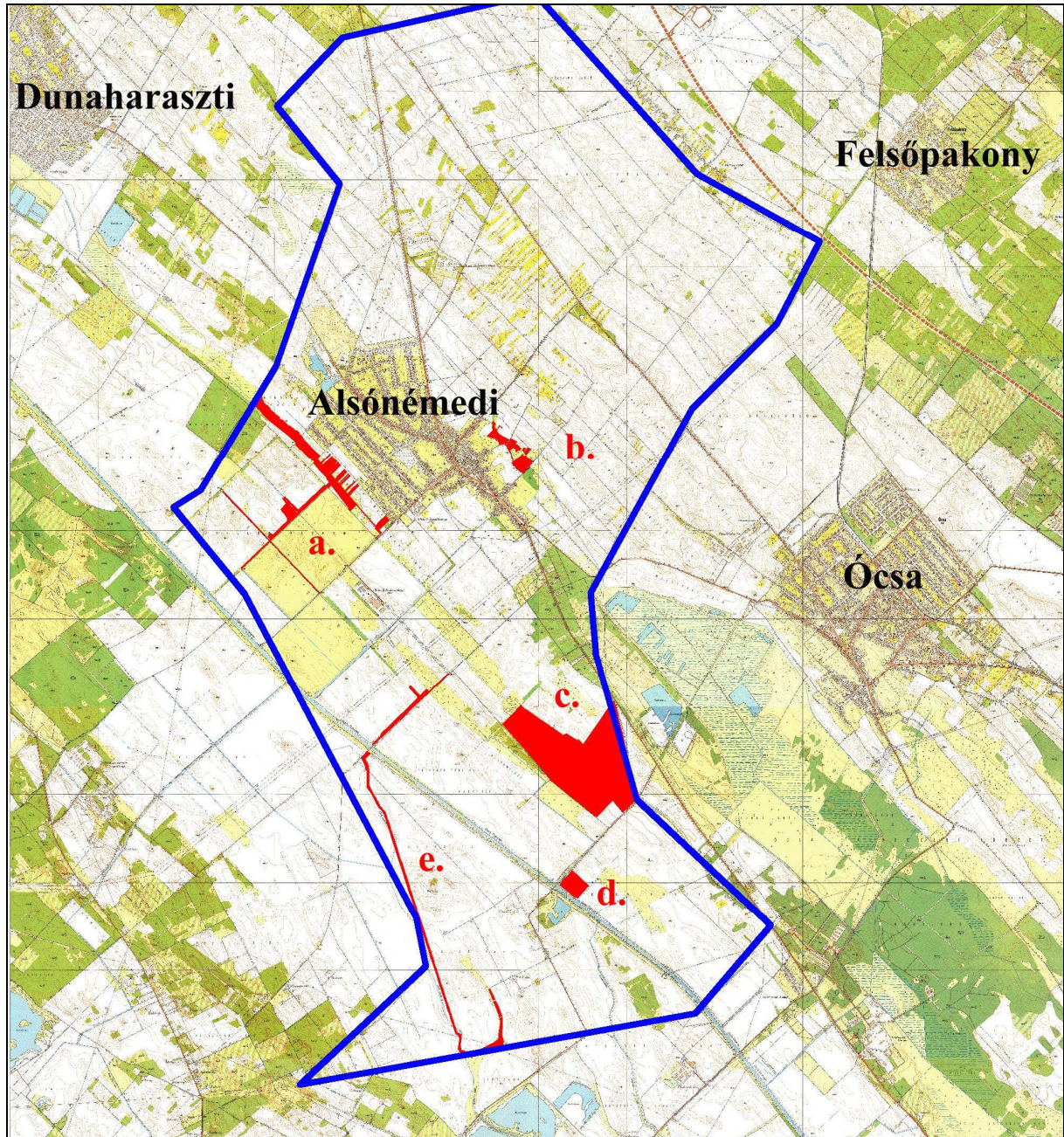
C - Tisztítás

D - Fa- és cserjeirtás

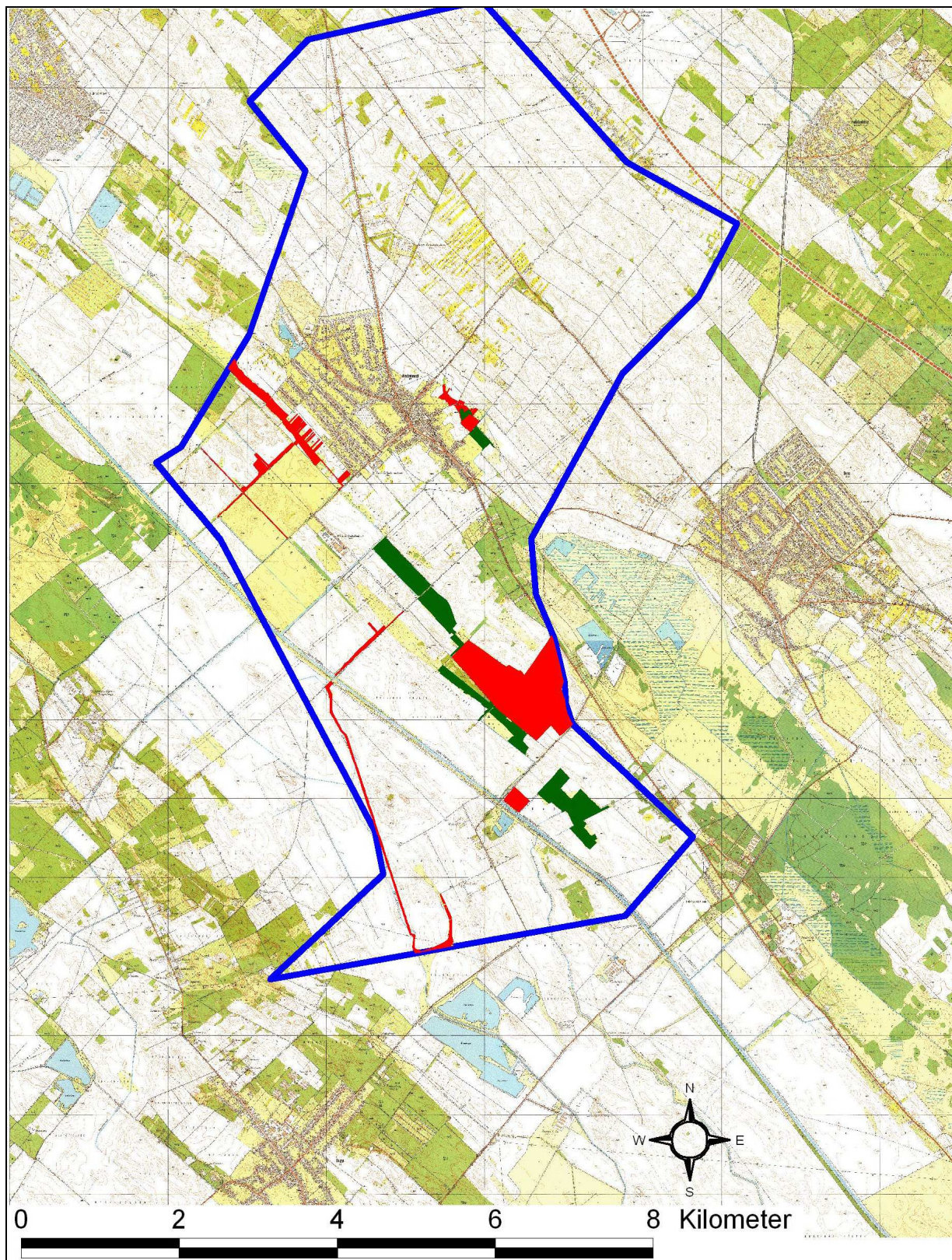
E - mezsgyefenntartás

F - beavatkozás mellőzése

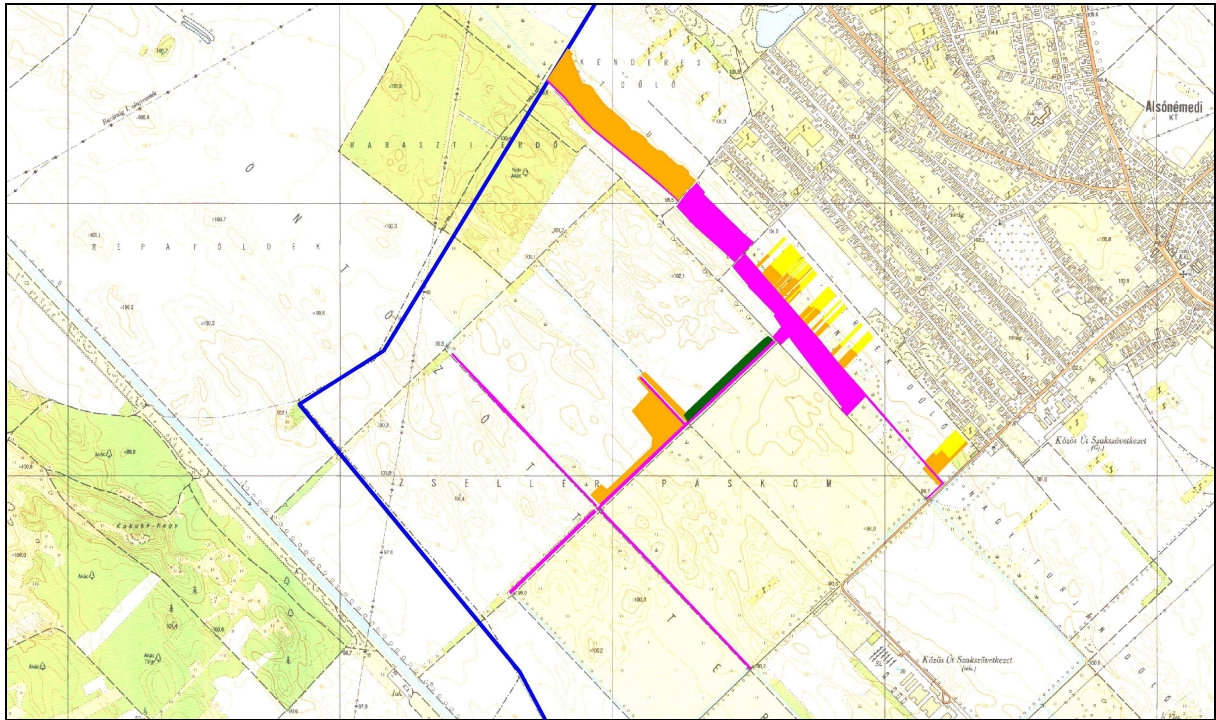
C.) Térképmelléletek

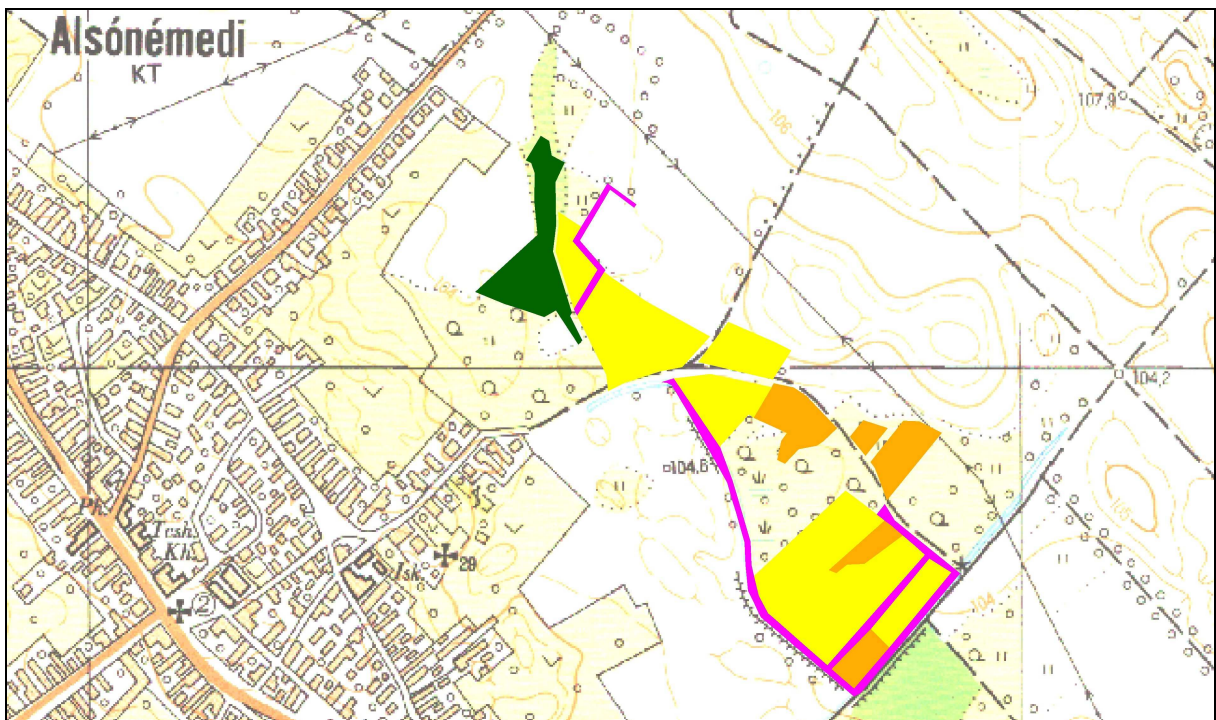
1. térkép A helyi védett területek elhelyezkedése Alsónémedi területén. A kék vonal a település közigazgatási határát jelöli, térképen piros színnel jelöltük a helyi védett területeket. A szórtan elhelyezkedő helyi védett területek csoportjait a könnyebb azonosíthatóság érdekében betűvel jelöltük

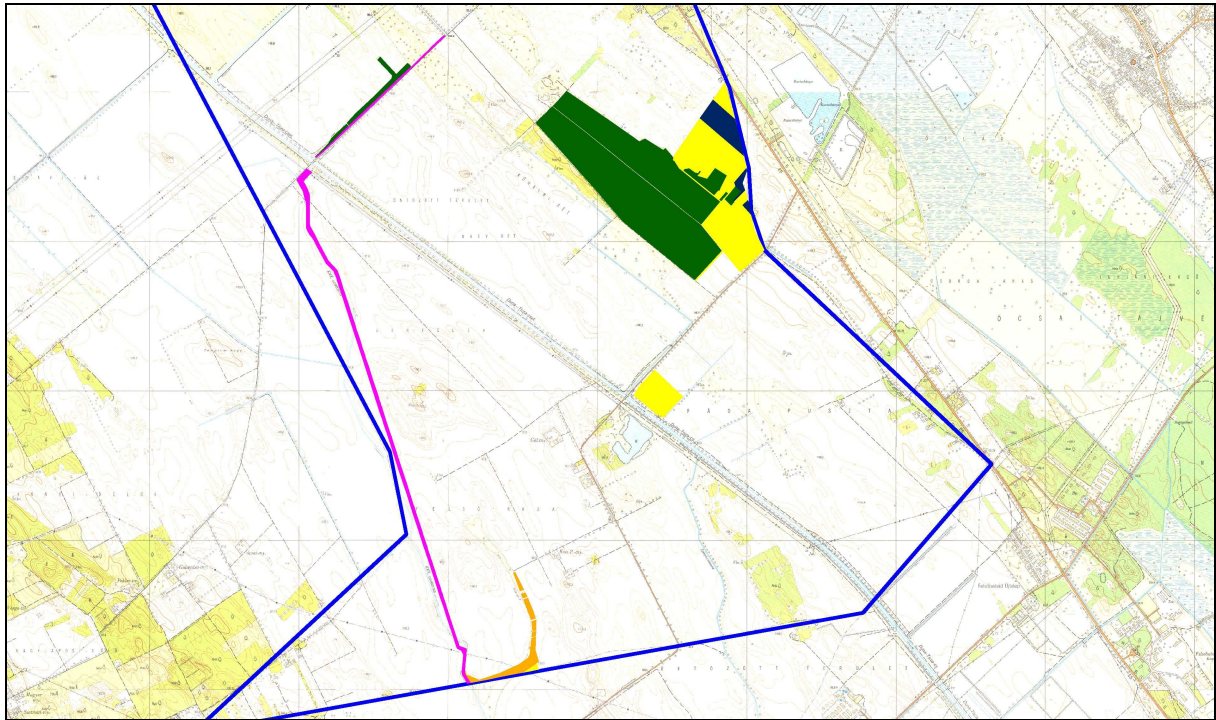
2. térkép. A tervezési- a területtel (a képen piros színnel) együtt előforduló országos jelentőségű védett területnek minősülő ex lege lápok (zöld színnel).

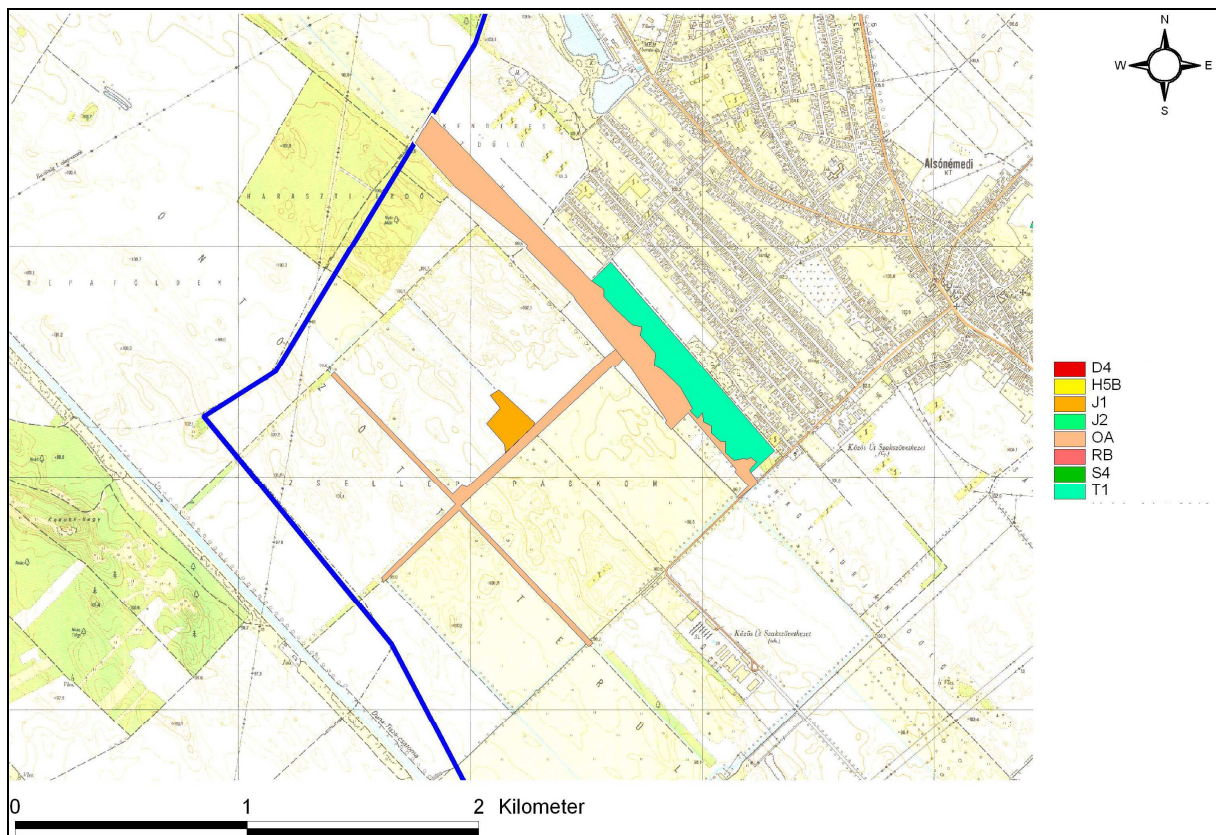
3. térkép A tervezési terület ingatlanainak művelési ág szerinti megoszlása. Ezen a térképen az 1. térkép a. jelű régiója szerepel A színek: lila- kivett, okker – rét, sárga – szántó, zöld – erdő, sötétkék – legelő.

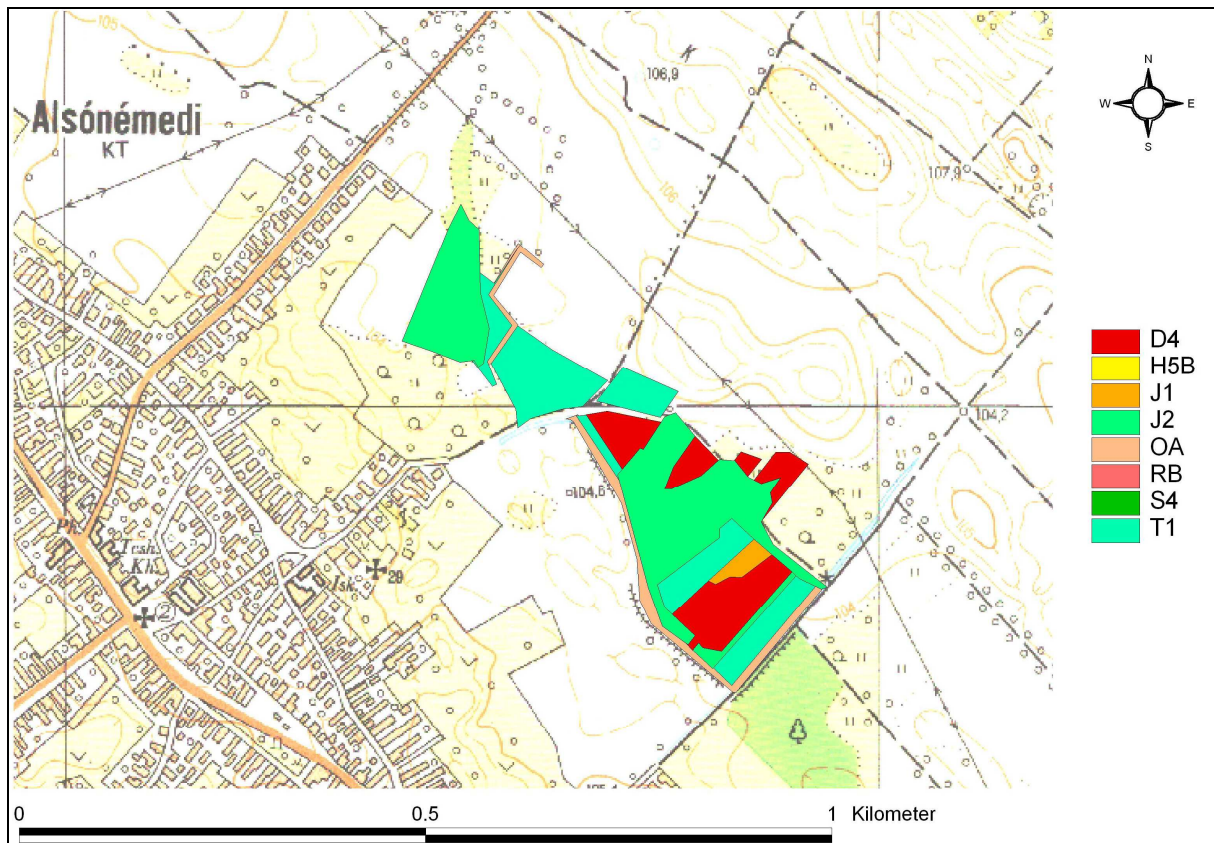
4. térkép A tervezési terület ingatlanainak művelési ág szerinti megoszlása. Ezen a térképen az 1. térkép b. jelű régiója szerepel A színek: lila- kivett, okker – rét, sárga – szántó, zöld – erdő, sötétkék – legelő.

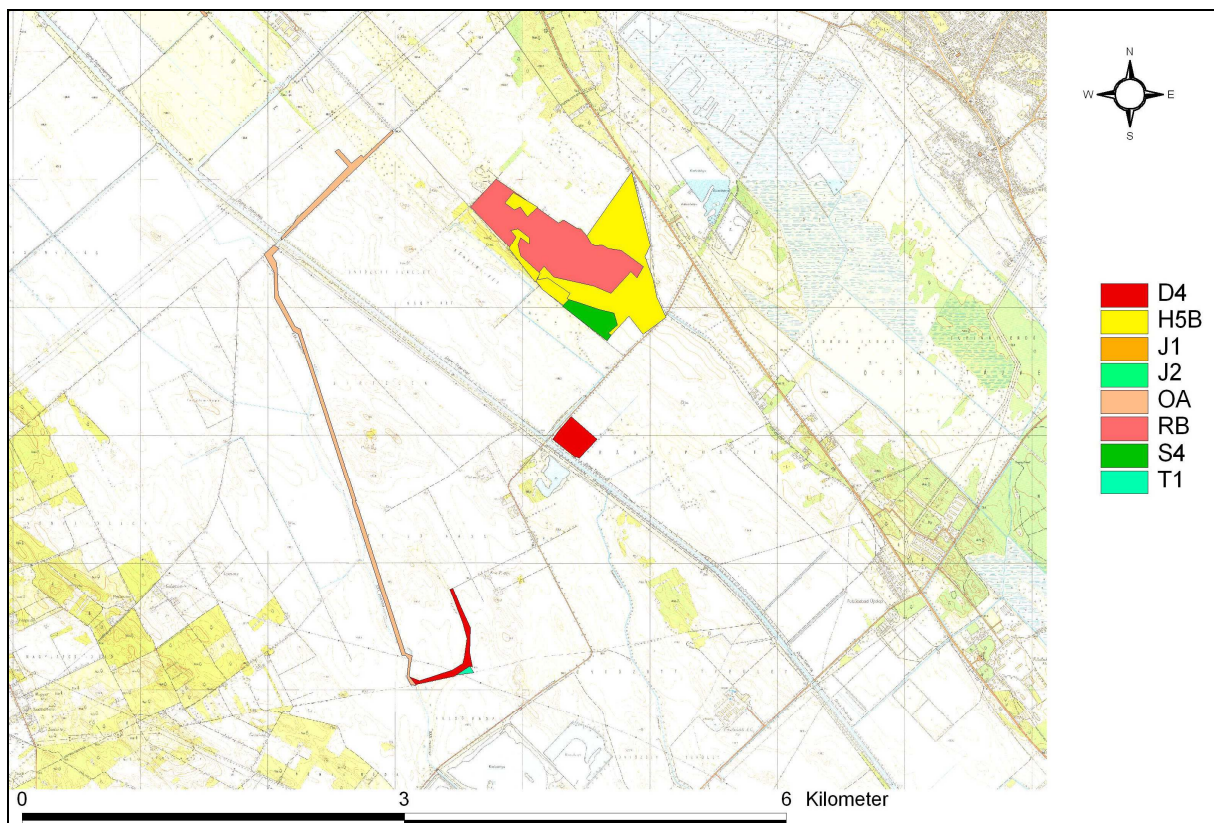
5. térkép A tervezési terület ingatlanainak művelési ág szerinti megoszlása. Ezen a térképen az 1. térkép c. d. és e. jelű régiója szerepel A színek: lila- kivett, okker – rét, sárga – szántó, zöld – erdő, sötétkék – legelő.

6. térkép A tervezési terület élőhely-térképe. Ezen a térképen az 1. térkép a. jelű régiója szerepel.

7. térkép A tervezési terület élőhely-térképe. Ezen a térképen az 1. térkép b. jelű régiója szerepel.

8. térkép A tervezési terület élőhely-térképe. Ezen a térképen az 1. térkép c., d. és e. jelű régiója szerepel.

TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERV

ALSÓNÉMEDI NAGYKÖZSÉG HELYI JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEIRE

Tervkészítés időpontja: 2012.

A terv időtartama: 2012-2022

Készítette az L-TEAM Bt.

1. Természetvédelmi célkitűzések

- Az eredeti élőhelytípusok maradványainak megőrzése, különös tekintettel a vizes élőhelyekre és a homokbuckásra.
- A területen található védett fajok állományainak fenntartása. Ezzel párhuzamosan meg kell akadályozni az özönfajok terjedését.
- A természetvédelmi kezelés eszközeként felhasználva lehetőséget kell biztosítani a megfelelő módon végzett kaszálásra és a hagyományos külterjes állattartás folytatására.

2. Természetvédelmi stratégiák

A természetesség fenntartását vagy javítását úgy lehet elérni, hogy tekintetbe vesszük a természetes és az emberi hatásokat egyaránt. Mivel a tervezési terület mai képét alapvetően az emberi tevékenység alakította ki, a beavatkozások teljes mellőzése (azaz a terület magára hagyása) nem csak a gazdálkodást lehetetlenítené el, hanem alapvetően megváltoztatná a terület természeti képét.

A természetvédelmi kezelés célállapota a mezőgazdasági igényeket is kielégítő, mozaikos térszerkezetű, alapvetően fátlan termőhely-együttes fenntartása.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A természetvédelmi kezelési tervben nem részletezett, vagy nem szabályozott kezelési előírásokat a területen az illetékes természetvédelmi hatóság (a továbbiakban: hatóság) egyedi államigazgatási eljárásban határozza meg.

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Élőhelyek kezelése, fenntartása

- A területen hagyományos extenzív gazdálkodást kell folytatni a gyepek fenntartása érdekében.
- A gyepekben meglévő és megjelenő invázív fásszárúakat maghozó állapotuk előtt ki kell vágni, a lágyszárúakat kaszálással kell visszaszorítani.

Fajok védelme

- A gyepek kezelésekor figyelembe kell venni az ott élő fajok eltérő természetes életciklusait (költés, termésérlelés).
- Öreg, odvas fák kivágása csak költési időszakon kívül, célszerűen télen történhet.

Terület- és földhasználat

- Hulladék elhelyezése a területen tilos.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A területeket a művelési ágnak megfelelő módon kell használni, vagy kezdeményezni kell a művelési ág megváltoztatását.

Szántó művelési ágú területek kezelése

- A területeket fátlan állapotban kell tartani.

- A mezsgyék természetességi állapotát fenn kell tartani.

-

Gyep (rét és legelő) művelési ágú területek kezelése

- A nem legeltetett gyepeket évente egyszer le kell kaszálni. Az egyszeri kaszálás időpontja az időjárásnak megfelelően változhat, időpontja július elejétől szeptember végéig terjedhet. A levágott növényi anyagot a kaszálást követő egy hónapon belül a területről le kell hordani.
- A kaszálásokat az állatfajok és az ősszel virágzó növények védelme érdekében évente változó helyeken, 5-10%-nyi területeket meghagyva sávosan vagy mozaikosan kell elvégezni.
- Megakadályozandó a réteken további fás állományok felnövekedése.
- A gyepek égetése tilos.

Erdők kezelése

- Erdőgazdálkodás csak a természetvédelmi oltalomnak megfelelően, az elsődleges rendeltetés figyelembevételével, természetkímélő módon folytatható a területen.
- A következő üzemterv elkészítésekor a természetvédelem szempontjait érvényesíteni kell.

Művelés alól kivett területek kezelése

- A vízlevezető árkokat, csatornák funkciójuk ellátásukhoz tisztán kell tartani.
- Az egykori tőzeglépek helyén hagyni kell a természetes folyamatokat érvényesülni.

Solymár, 2012. szeptember 11.

Hahn István
L-TEAM Bt.